

UCHWAŁA NR XXXV/298/21
RADY GMINY GŁÓWCZYCE
z dnia 21 grudnia 2021 r.

w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Głównyzyce

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, poz. 1834), art. 8 i art. 13 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485)

uchwała się, co następuje:

§ 1. 1. Wyznacza się obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie Gminy Głównyzyce na obszarze określonym granicami w załączniku nr 1 do niniejszej uchwały.

2. Dokumentem potwierdzającym spełnianie kryteriów wyznaczenia docelowych obszarów i określenia ich jako obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji jest „Diagnoza Obszaru Rewitalizacji na potrzeby Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Głównyzyce”, stanowiąca załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. 1. W skład obszaru rewitalizacji, wskazanego i opisanego w załącznikach nr 1 i 2 do niniejszej uchwały wchodzi następujące tereny gminne: sołectwo Skórczyno, sołectwo Rumsko, sołectwo Klęcino, sołectwo Głównyzyce oraz Osiedle Głównyzyce (ul. Na Wzgórzu).

2. Obszar rewitalizacji zamieszkuje 2513 mieszkańców, co stanowi 28,64% ogółu mieszkańców gminy.

3. Powierzchnia wynosi zaś 3915 ha, co stanowi około 12,15% obszaru gminy Głównyzyce.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Głównyzyce.

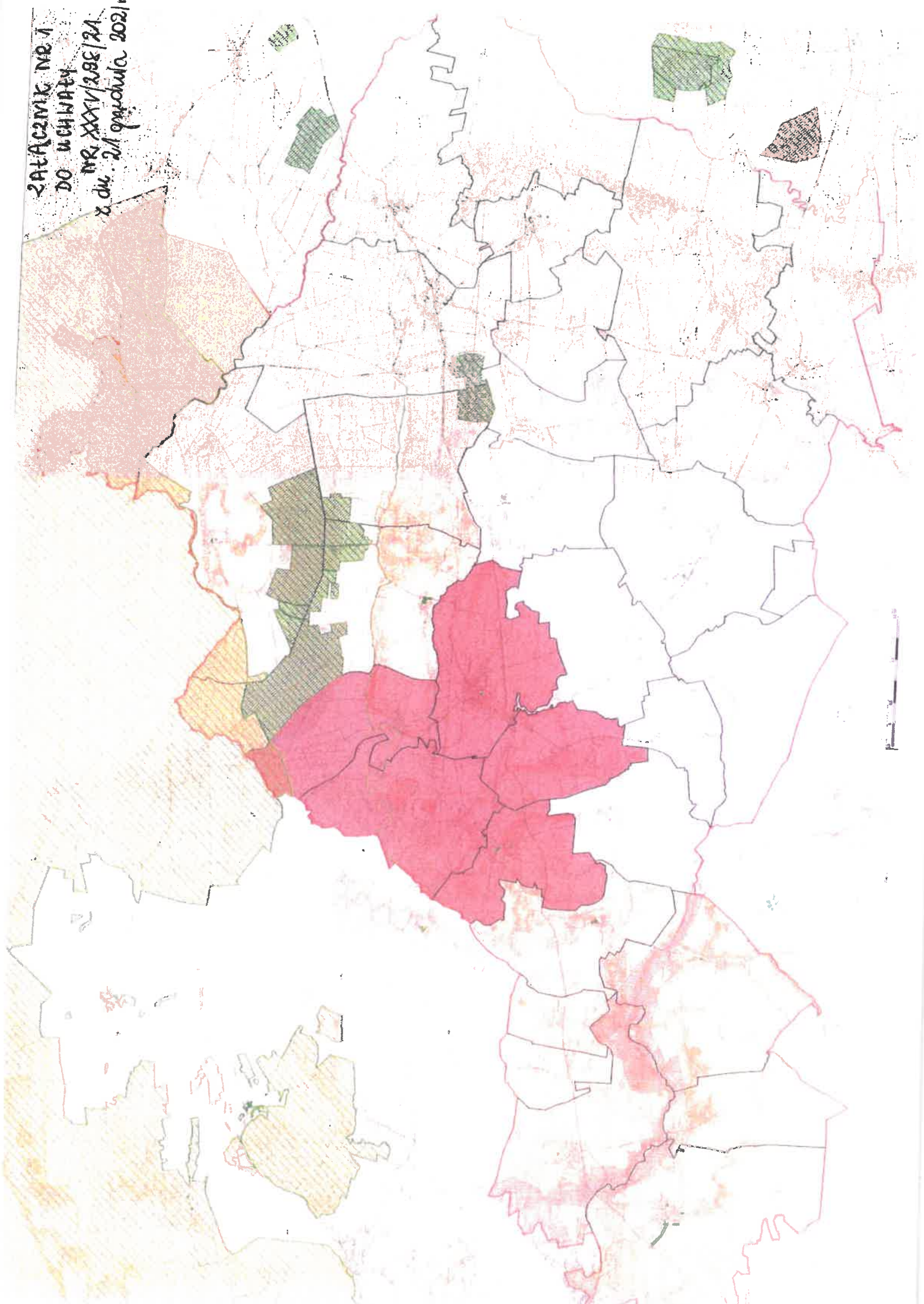
§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

PRZEWODNICZĄCY
Rad Gminy
Arkadiusz Kamiński

ZATACZNIK NR 1
DO UCHWAŁY
NR XXV/388/21
z dn. 21 grudnia 2021 r.

Załącznik nr 2 do Uchwały nr XXXV/298/21
Rady Gminy Główny z dnia 21 grudnia 2021 r.

DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI NA POTRZEBY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY GŁÓWCZYCE

RAPORT Z DELIMITACJI OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH

GŁÓWCZYCE, SIERPIEŃ 2021 r.

opracowanie na zlecenie Gminy Głównyzyce:

AMT Partner sp. z o.o.

ul. Jaškowa Dolina 16 lok. 3

80-252 Gdańsk

www.amtpartner.pl

Spis treści

1. Wstęp.....	4
2. Skrócowa charakterystyka gminy Główczyce.....	5
Położenie miasta oraz układ komunikacyjny.....	5
Demografia.....	6
Gospodarka.....	8
3. Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni gminy.....	10
3.1. Metodyka delimitacji obszarów kryzysowych w jednostkach urbanistycznych.....	10
4. Analiza negatywnych zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej.....	18
Sfera społeczna.....	25
Sfera gospodarcza.....	32
Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	37
5. Wybór obszaru zdegradowanego typowanego do rewitalizacji.....	42
6. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji.....	45
6.1. Obszar C (zachód-centrum).....	45
6.1.1. Zidentyfikowane problemy i przyczyny degradacji.....	45
6.1.2. Potencjały, zasoby i potrzeby.....	48
Spis tabel.....	52
Spis rysunków.....	53

1. Wstęp

Rewitalizacja stanowi kompleksowy, zorganizowany i harmonijny proces przemian społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Realizowany jest przede wszystkim na obszarze dotkniętym zjawiskami kryzysowymi. Rewitalizacja prowadzi do przywrócenia atrakcyjności tego obszaru dla mieszkańców, przedsiębiorców, pracujących i pozostałych interesariuszy obszaru. Działania rewitalizacyjne determinują poprawę jakości życia dla całej społeczności gminy. Rewitalizacja jest **bardzo istotnym elementem** polityki prospołecznej gminy, która wieńczona jest uchwaleniem Programu Rewitalizacji.

Podstawę prawną dokumentu stanowi Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U.2021.485 t.j.). W ramach prac nad powstaniem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Główny uwzględniono zapisy wynikające z Wytucznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020. Procesy rewitalizacyjne opracowywano zgodnie z dobrymi praktykami przedstawionymi w Praktycznym poradniku dla mieszkańców i władz lokalnych – Gminny Program Rewitalizacji, opracowanym przez Krajowy Instytut Polityki Przestrzennej i Mieszkalnictwa na zlecenie Departamentu Polityki Przestrzennej i Gospodarki Nieruchomościami Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa.

Niniejszy Raport z Delimitacji Obszaru Zdegradowanego stanowi podsumowanie I etapu planowania procesów rewitalizacyjnych na obszarach zdegradowanych (problemowych) w Gminie Główny.

Dokument zawiera analizę struktury gminy w sferze: społecznej, gospodarczej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Została ona uwieńczona wskazaniem obszarów zdegradowanych, na których w sposób szczególny kumulują się negatywne zjawiska społeczne. Wskazane obszary zostaną objęte Gminnym Programem Rewitalizacji przedstawiającym rozwiązania konkretnych problemów zidentyfikowanych na wskazanych obszarach.

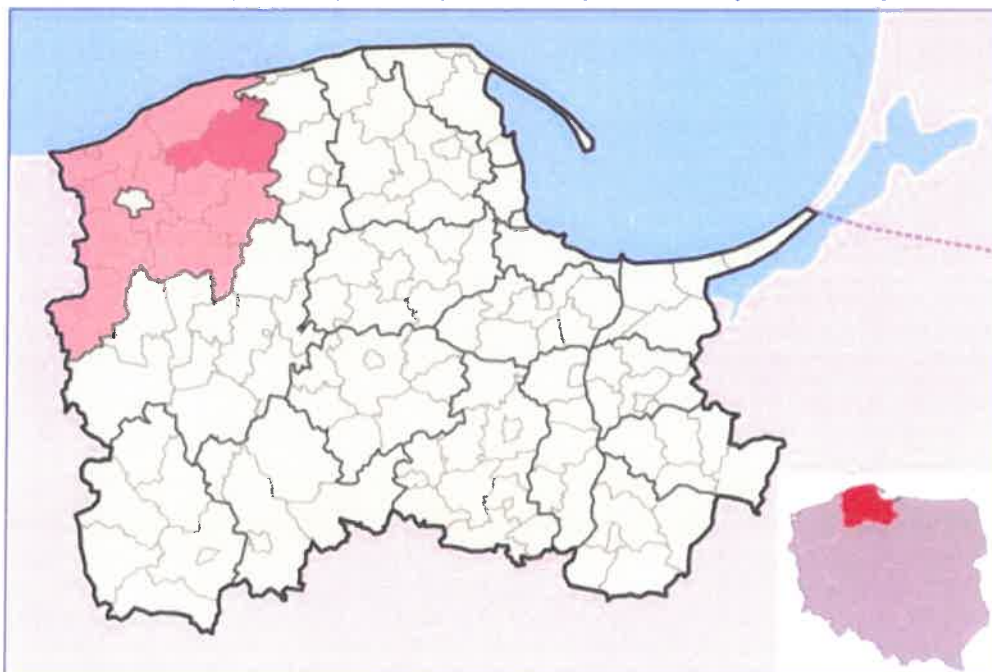
2. Skrótowa charakterystyka gminy Głównyzyce

Położenie miasta oraz układ komunikacyjny

Gmina Głównyzyce stanowi gminę wiejską położoną w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Położona jest w północno – wschodniej części powiatu słupskiego, na Pobrzeżu Słowińskim. Obszar gminy zajmuje 322 km². Stanowi to 13,98% powierzchni powiatu słupskiego oraz 1,76% województwa pomorskiego. Gmina Głównyzyce jest największą gminą w powiecie oraz szóstą pod względem powierzchni w województwie pomorskim. Gmina Głównyzyce graniczy z sześcioma gminami: od wschodu z lęborskimi gminami Nowa Wieś Lęborska i Wicko, od zachodu gminą Słupsk, od południa z gminami Damnica i Potęgowo oraz od północy z gminą Smołdzino.

Położenie gminy Głównyzyce na tle województwa pomorskiego i powiatu słupskiego przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 1 Położenie gminy Głównyzyce w województwie pomorskim i powiecie słupskim

Źródło: www.commons.wikimedia.org

W skład gminy wchodzi 26 sołectw oraz 1 osiedle: Będziechowo, Cecenowo, Ciemino, Choćmirówko, Dargoleza, Drzeżewo, Głównyzyce, Gorzysław, Gorzyno, Izbica, Klęcino, Pobłocie, Podole Wielkie, Rumsko, Rzuszczę, Siodłonie, Skórzyno, Stowięcino, Szelewo, Szczypkowice, Warblino, Wolinia, Wykosowo, Wielka Wieś, Żoruchowo, Żelkowo, Głównyzyce – Osiedle. Siedzibą Gminy są Głównyzyce.

Stanowią one centrum administracyjno – usługowe gminy. Położone są przy drodze wojewódzkiej nr 213. Odległość do Słupska wynosi 32 km, a do Lęborka 30 km.

Dostępność komunikacyjną gminy Główny należy ocenić jako dobrą. Przez gminę przebiega droga wojewódzka nr 213, która łączy Celbów ze Słupkiem. Otoczenie komunikacyjne gminy Główny prezentuje poniższa mapa.

Rysunek 2. Otoczenie komunikacyjne gminy Główny.

Źródło: Mapa z serwisu Google Maps.

Demografia

Według statystyk prowadzonych przez Urząd Gminy Główny i stanu na 31.12.2020 r. ludność gminy Główny liczyła 8 724 mieszkańców, co stanowi ok. 9% ludności powiatu słupskiego. Gęstość zaludnienia na 1 km² w latach 2016-2020 utrzymywała się na zbliżonym poziomie i wynosiła w przybliżeniu 80. Jedynie w jednej z gmin powiatu słupskiego gęstość zaludnienia była niższa (Smółdzino).

Poniższa tabela przedstawia dane statystyczne z podsystemu społeczno - demograficznego gminy Główczyce za lata 2016 -2020.

Tabela 1. Struktura społeczno-demograficzna gminy Główczyce w latach 2016 – 2020.

WYSZCZEGÓLNIENIE	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020
Stan ludności ogółem, w tym:	9 190	9 093	8 970	8 863	8 724
mężczyźni	4 641	4 579	4 524	4 481	4 402
kobiety	4 549	4 514	4 446	4 382	4 322
Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem, w tym:	2105	2081	2043	2023	1956
mężczyźni	1089	1077	1056	1058	1014
kobiety	1016	1004	987	965	942
Ludność w wieku produkcyjnym ogółem, w tym:	5 839	5 714	5 591	5 438	5 323
mężczyźni	3 191	3 112	3 061	2 991	2 929
kobiety	2 648	2 602	2 530	2 447	2 394
Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem, w tym:	1 246	1 298	1 336	1 402	1 445
mężczyźni	361	390	407	432	459
kobiety	885	908	929	970	986
Liczba zawartych małżeństw	39	52	40	62	33
Urodzenia żywe	114	131	115	95	94
Zgony ogółem	103	110	108	100	108
Przyrost naturalny	11	21	7	- 5	- 14
Saldo migracji ludności	- 331	- 267	- 368	- 309	- 329
Zameldowania na pobyt stały	45	45	59	62	75
Wymeldowania z pobytu stałego	376	312	427	371	404

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych oraz Urzędu Gminy Główczyce.

W latach 2016 – 2020 odnotowano systematyczny spadek liczby ludności zamieszkującej gminę Główczyce. Średnioroczny spadek liczby mieszkańców wynosi mniej więcej 1%. Na terenie gminy zamieszkuje więcej mężczyzn niż kobiet. Jest to sytuacja odmienna od tej spotykanej w pozostałych częściach kraju, gdzie to kobiety są grupą przeważającą.

Decydujący wpływ na sytuację demograficzną gminy Główny wywiera migracja ludności. W analizowanych latach 2016 – 2020 suma rocznych sald migracji wyniosła - 1 604. Różnica między liczbą wymeldowani z pobytu stałego, a liczbą zameldowań na pobyt stały wynosiła rocznie około 300. Sytuacja ta bardzo negatywnie wpływa na sytuację demograficzną gminy Główny. Emigrują głównie osoby w wieku produkcyjnym, zabierając ze sobą swoje pociechy w wieku przedprodukcyjnym. Zmienia to strukturę (piramidę) wiekową mieszkańców gminy Główny.

Gospodarka

Rolnictwo stanowi jedną z ważniejszych funkcji w zagospodarowaniu przestrzeni gminy, ze względu na występowanie użytków rolnych na ponad 63% jej powierzchni. Stanowi również jedną z podstawowych form działalności gospodarczej i źródło utrzymania dużej części mieszkańców.

Gmina Główny nie stanowi miejsca atrakcyjnego dla rozwoju działalności gospodarczej. Na terenie gminy Główny w systemie REGON na dzień 31.12.2019 r. było zarejestrowanych 666 podmiotów gospodarczych. Należy zwrócić uwagę, że w okresie od 2016 roku nastąpił wzrost liczby podmiotów – o blisko 11%. Podobnie jak w przypadku pozostałych części kraju, dominującą pozycję w strukturze właścicielskiej przedsiębiorstw stanowią podmioty z sektora prywatnego.

Tabela 2. Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych w gminie Główny w latach 2016 –2019.

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>
<i>Razem, w tym:</i>	<i>598</i>	<i>598</i>	<i>631</i>	<i>666</i>
<i>sektor publiczny</i>	<i>25</i>	<i>22</i>	<i>22</i>	<i>22</i>
<i>sektor prywatny</i>	<i>570</i>	<i>572</i>	<i>603</i>	<i>636</i>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych – GUS.

Poddając analizie stan lokalnej gospodarki odniesiono jej sytuację do gospodarek pozostałych gmin wiejskich z powiatu słupskiego. Wykorzystano do tego wskaźnik dotyczący liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON, które przypadają na 10 tys. ludności wśród poszczególnych gmin. Zauważa się, że wartość niniejszego wskaźnika dla gminy Główny przyjmuje trzecią najniższą wartość w poniższym zestawieniu. Mniejszą liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 10 tys. ludności odnotowano wyłącznie w gminach: Damnica i Potęgowo. Mniejsza atrakcyjność gospodarcza gminy wynika z braku jej dostępu do wybrzeża Morza Bałtyckiego. Większa liczba podmiotów przypadających na 10 tys. mieszkańców w pozostałych gminach wynika z ich większej atrakcyjności turystycznej, a więc i zwiększonej liczby lokowanych biznesów np. z branży gastronomicznej, rozrywkowej, czy też noclegowej.

Pomimo braku możliwości konkurencji z innymi gminami w zakresie turystyki, należy zwrócić uwagę na fakt, że rozwój sfery gospodarczej (mierzonej omawianym wskaźnikiem) postępuje w szybkim tempie. Podsystem gospodarczy w latach 2016 – 2019 rozwijał się w szybszym tempie wyłącznie na obszarze gminy Potęgowo. Perspektywy na dalszy rozwój sfery gospodarczej gminy Główczyce należy ocenić pozytywnie.

Tabela 3. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności wśród gmin wiejskich powiatu słupskiego.

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>
<i>Powiat słupski</i>	<i>939</i>	<i>958</i>	<i>981</i>	<i>1 018</i>
<i>Damnica</i>	<i>540</i>	<i>570</i>	<i>589</i>	<i>591</i>
<i>Dębница Kaszubska</i>	<i>780</i>	<i>795</i>	<i>796</i>	<i>825</i>
<i>Główczyce</i>	<i>646</i>	<i>654</i>	<i>695</i>	<i>742</i>
<i>Kobylnica</i>	<i>1 170</i>	<i>1 183</i>	<i>1 210</i>	<i>1 250</i>
<i>Potęgowo</i>	<i>595</i>	<i>619</i>	<i>662</i>	<i>711</i>
<i>Słupsk</i>	<i>961</i>	<i>982</i>	<i>1 003</i>	<i>1 048</i>
<i>Smołdzino</i>	<i>791</i>	<i>828</i>	<i>806</i>	<i>818</i>
<i>Ustka</i>	<i>1 058</i>	<i>1 079</i>	<i>1 172</i>	<i>1 190</i>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych – GUS.

3. Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni gminy

3.1. *Metodyka delimitacji obszarów kryzysowych w jednostkach urbanistycznych*

Obszary zdegradowane wyznaczane są w procesie analizy porównawczej wewnątrzgminnego stopnia zróżnicowania skali występowania określonych zjawisk. Zjawiska te przedstawiane są poprzez wykorzystanie do tego wskaźników społecznych, gospodarczych i przestrzenno-funkcjonalnych. Wskaźniki te wskazują na poziom degradacji danych obszarów gminy w określonym obszarze (np. ubóstwa).

W procesie klasyfikowania obszarów pod analizę wskaźnikową brano pod uwagę trzy kluczowe cechy terenów wiejskich, tj.:

- Ich funkcję i przeznaczenie;
- Ich fizjonomię (uwarunkowania przestrzenne i charakter zabudowy);
- Intensywność ich użytkowania (poziomą i pionową).

Granice poszczególnych jednostek urbanistycznych zostały wyznaczone w wyniku wykorzystania różnych źródeł danych określających uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne gminy. W procesie określania jednostek urbanistycznych wykorzystano szereg danych:

- Granice sołectw i miejscowości;
- Jednostki statystyczne GUS;
- Topograficzne i historyczne mapy gminy;
- Informacje wynikające z analizy literatury branżowej.

Wyznaczenie obszarów wewnątrzgminnych, na terenie których możliwa będzie realizacja procesu rewitalizacji wymagało nie tylko zdiagnozowania wysokiego stopnia natężenia zjawisk kryzysowych, lecz również określenia potencjałów danych obszarów, które należy wykorzystać w minimalizowaniu ich stopnia degradacji. Szczegółowe określenie obszarów pozwoli na skuteczniejszą koncentrację środków zaradczych, co determinuje bezpośrednio większą skuteczność realizowanych działań.

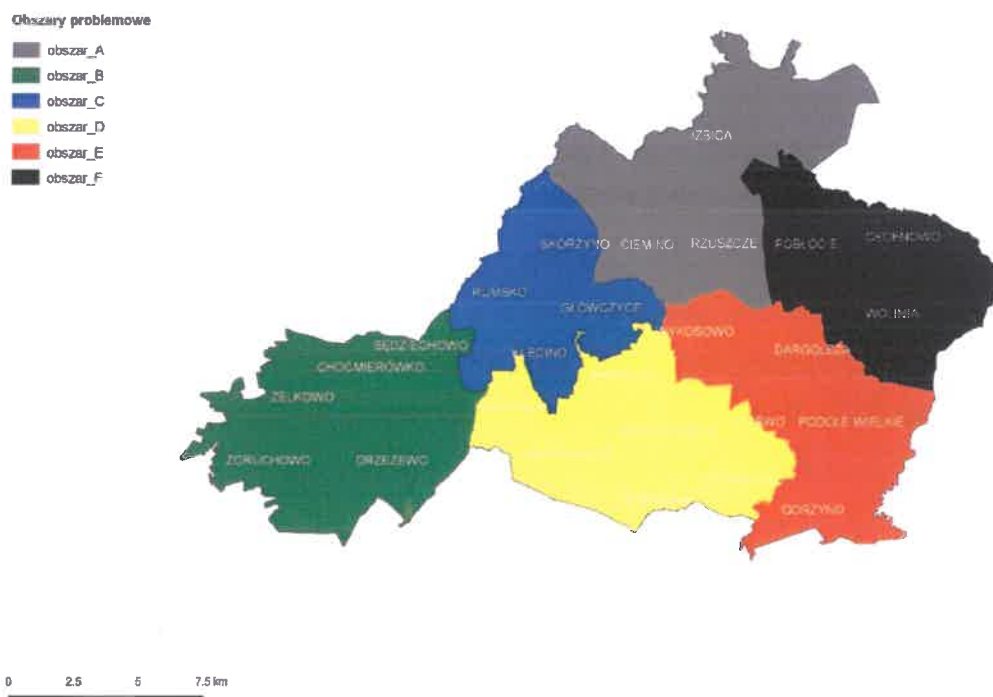
W ramach niniejszego Programu złączono ze sobą jednostki urbanistyczne (sołectwa) o tożsamej charakterystyce oraz możliwie zbliżonych uwarunkowaniach przestrzennych. Przyjęto podział gminy na 6 obszarów. Określając niniejszy podział wykorzystano funkcje pełnione przez dane obszary.

Rysunek 3. Podział Gminy Główczyce na podobszary – zestawienie.

Obszar A	sołectwa: Ciemińno, Izbica i Rzuszcze
Obszar B	sołectwa: Będziechowo, Choćmińrówko, Drzeżewo, Zoruchowo i Żelkowo
Obszar C	sołectwa: Skórzyńno, Rumsko, Kłęczyno i Główczyce osiedle Główczyce (ul. Na Wzgórzu)
Obszar D	sołectwa: Stowięcino, Szelewo, Szczypkowiec, Warblino, Siadonie, Wielka Wieś i Gorzysław
Obszar E	sołectwa: Dargoleza, Gorzyno, Podole Wielkie i Wykosowo
Obszar F	sołectwa: Wolińca, Pobłocie i Cecenowo

Granice wyznaczonych obszarów zaprezentowano na poniższej mapie.

Rysunek 4. Podział Gminy Główczyce na podobszary - mapa.

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z wymaganiami określonymi w Ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.¹ obszar rewitalizacji nie może przekroczyć 20% powierzchni gminy oraz nie może być zamieszkały przez więcej niż 30% jej populacji. Wyznaczając granice obszarów uwzględniono powyższe wymagania. Szczegółowe zestawienie informacji o obszarach znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 4. Podstawowe kryteria obszarów wewnątrzgminnych.

<i>Kryteria</i>	<i>Powierzchnia</i>	<i>Udział w powierzchni ogółem</i>	<i>Liczba mieszkańców</i>	<i>Udział w populacji ogółem</i>
Obszar A	6 249 ha	19,40%	811	9,24%
Obszar B	6 161 ha	19,13%	1 319	15,03%
Obszar C	3 915 ha	12,15%	2 513	28,64%
Obszar D	5 621 ha	17,45%	1 690	19,26%
Obszar E	5 298 ha	16,45%	1 064	12,13%
Obszar F	4 968 ha	15,42%	1 378	15,70%

Źródło: opracowanie własne.

Poniżej zaprezentowano skrótowy opis wyznaczonych obszarów, w tym: pełnione przez nie funkcje, ich kluczowe cechy oraz zdiagnozowane zasoby. Określając charakterystykę wyznaczonych obszarów wykorzystano zapisy Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Główczyce - Uwarunkowania Zagospodarowania Przestrzennego/ Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego (uchwała nr 93/R/2012 z dnia 23 stycznia 2012 r.).

Tabela 5. Charakterystyka obszaru A.

Obszar A	
Jednostki wchodzące w skład obszaru	Sołectwa: Ciemino, Izbica i Rzuszcze.
Liczba mieszkańców obszaru	811 mieszkańców.
Charakterystyka obszaru, w tym pełnione funkcje	Obszar zrównoważonego rozwoju i ochrony przyrody. Na części obszaru została zachowana historyczna struktura przestrzenna o dużej wartości kulturowej w skali lokalnej. W północnej części obszaru (miejscowość Izbica) znajduje się wiele stref ochrony archeologiczno-konserwatorskiej. Na obszarze zlokalizowane są tereny objęte specjalnymi formami ochrony przyrody. Przez obszar przebiega korytarz ekologiczny. Teren stanowi otulinę

¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 485.

	<p><i>Parku Narodowego, na którym realizowanie przedsięwzięć wymaga pozyskania specjalnych pozwoleń oraz zachowania jego wartości przyrodniczej. Przeznaczenie obszaru podporządkowane jest ochronie środowiska naturalnego. Zlokalizowane są na niniejszym terenie unikatowe siedliska fauny i flory.</i></p> <p><i>Lokalizacja sprzyja powstawaniu infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. Poza niewielkimi miejscowościami – obszar ten stanowi przestrzeń wolną od zabudowy, zagospodarowaną jako łąki i pastwiska.</i></p> <p><i>W miejscowości Izbica przewiduje się rozwój budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego, zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska. Obecnie dominuje zabudowa indywidualna z lat 20 i 30 XX wieku.</i></p> <p><i>Najlepiej w gminie rozwinięta wysokotowarowa hodowla bydła mlecznego. Nie występują miejsca skupu płodów rolnych.</i></p> <p><i>Z uwagi na braki infrastrukturalne niemożliwy jest pełny rozwój agroturystyki.</i></p> <p><i>Północna część obszaru potencjalnie jest szczególnie zagrożona powodzią.</i></p> <p><i>Na terenie obszaru znajduje się złoża torfu: Krakulice – Gace.</i></p>
<p>Instytucje / infrastruktura zlokalizowane publiczne na obszarze</p>	<ul style="list-style-type: none"> • świetlice wiejskie • kościół filialny • czynny cmentarz • trzy gospodarstwa agroturystyczne

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 6. Charakterystyka obszaru B.

Obszar B	
<p>Jednostki wchodzące w skład obszaru</p>	<p>Sołectwa: Będziechowo, Choćmirówko, Drzeżewo, Żoruchowo i Żelkowo.</p>
<p>Liczba mieszkańców obszaru</p>	<p>1 319 mieszkańców.</p>
<p>Charakterystyka obszaru, w tym pełnione funkcje</p>	<p><i>Obszar wielofunkcyjnego rozwoju.</i></p> <p><i>Na części obszaru została zachowana historyczna struktura przestrzenna o dużej wartości kulturowej w skali lokalnej. W części obszaru znajduje się wiele stref ochrony archeologiczno-konserwatorskiej.</i></p> <p><i>Przez obszar przebiega korytarz ekologiczny (Doliny Łupawy).</i></p> <p><i>Tereny przeznaczone na cele rolnicze występują na niniejszym obszarze w rozproszeniu. Są porozielane terenami leśnymi. Na obszarze występują korzystne warunki produkcji rolnej gleby.</i></p> <p><i>Żelkowo jest ośrodkiem realizowania podstawowych usług.</i></p> <p><i>Nie występują miejsca skupu płodów rolnych.</i></p>

	<p>Lokalizacja elektrowni wodnej.</p> <p>Dominuje zabudowa chaotyczna i bezstylowa. Zabudowa indywidualna stanowi tzw. „kolonie” z lat 20 i 30 XX wieku</p> <p>Wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 213 zlokalizowane są obiekty usługowe. Obecność szlaku komunikacyjnego o wadze wojewódzkiej stanowi potencjał rozwojowy terenów wzdłuż drogi.</p>
Institucje / infrastruktura zlokalizowane publiczne na obszarze	<ul style="list-style-type: none"> • szkoła podstawowa • świetlice wiejskie • czynny cmentarz • dwa gospodarstwa agroturystyczne

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 7. Charakterystyka obszaru C.

Obszar C	
Jednostki wchodzące w skład obszaru	Sołectwa: Skórzyno, Rumsko, Klęcino i Głowczyce. Osiedle Głowczyce (ul. Na Wzgórzu).
Liczba mieszkańców obszaru	2 513 mieszkańców.
Charakterystyka obszaru, w tym pełnione funkcje	<p>Obszar rolniczy obejmujący główne pasmo koncentracji procesów rozwojowych.</p> <p>Główny ośrodek (miejscowość Głowczyce) usługowy na terenie gminy. Obszar pełni głównie funkcje mieszkaniową. Duża część obszaru użytkowana jest jako grunty rolne. Tereny wykorzystywane są również pod podstawowy przemysł produkcyjny, np. przez gospodarstwa produkcyjne ogrodniczo-sadowniczo-warzywnicze.</p> <p>Na części obszaru została zachowana historyczna struktura przestrzenna o dużej wartości kulturowej w skali lokalnej. Zabudowania historycznie ukształtowanych wsi z kompleksami terenów rolniczych bez zabudowy w sołectwach: Głowczyce i Skórzyno. W części obszaru znajduje się wiele stref ochrony archeologiczno-konserwatorskiej.</p> <p>Lokalizacja elektrowni wodnej.</p> <p>Nie występują miejsca skupu płodów rolnych.</p> <p>Tereny przeznaczone na cele rolnicze występują na niniejszym obszarze w rozproszeniu. Są poroździelane terenami leśnymi.</p> <p>Głowczyce są ośrodkiem realizowania podstawowych usług (w tym także ośrodkiem administracyjnym). Głowczyce wraz z osiedlem posiadają charakter niewielkiego miasteczka. Koncentrowane są tam usługi publiczne. Na terenie miejscowości Głowczyce wykształciły się także przestrzenie publiczne.</p> <p>Tereny usługowe zlokalizowane są wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 213. W miejscowości Głowczyce znajduje się początek istotnie turystycznie drogi do miejscowości Izbica (otulina Parku Narodowego.) Dobre połączenie</p>

	<p>komunikacyjne z obszarami cennymi przyrodniczo i atrakcyjnymi turystycznie.</p> <p>Jedyny obszar gminy, w którym rozwinęła się infrastruktura usługowa, mogąca potencjalnie służyć turystom.</p> <p>Z uwagi na braki infrastrukturalne niemożliwy jest pełny rozwój agroturystyki.</p>
<p>Institucje / infrastruktura zlokalizowane publiczne na obszarze</p>	<ul style="list-style-type: none"> • siedziba władz gminy • gminny ośrodek zdrowia • komisariat policji • gminny ośrodek kultury • oddział banku • stacja paliw • apteka • poczta • ośrodek pomocy społecznej • hala sportowa • stadion • szkoła podstawowa • biblioteka publiczna • przystanek PKS • placówki handlowe i usługowe • świetlice wiejskie • kościół parafialny • czynny cmentarz • dwa gospodarstwa agroturystyczne

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 8. Charakterystyka obszaru D.

Obszar D	
Jednostki wchodzące w skład obszaru	Sołectwa: Stowięcino, Szelewo, Szczypkowice, Warblino, Siodłonie, Wielka Wieś i Gorzysław.
Liczba mieszkańców obszaru	1 690 mieszkańców.
Charakterystyka obszaru, w tym pełnione funkcje	<p>Obszar rolniczy z funkcjami komplementarnymi.</p> <p>Na części obszaru została zachowana historyczna struktura przestrzenna o dużej wartości kulturowej w skali lokalnej. Zabudowa składa się z części historycznej oraz nowej, pochodzącej z lat 60-tych i 70-tych zespołów kilku bloków. Zabudowa indywidualna stanowi tzw. „kolonie” z lat 20 i 30 XX wieku.</p> <p>Stowięcino jest ośrodkiem realizowania podstawowych usług.</p> <p>Nie występują miejsca skupu płodów rolnych.</p> <p>Tereny przeznaczone na cele rolnicze występują na niniejszym obszarze w rozproszeniu. Są porodzielane terenami leśnymi. Na obszarze występują korzystne warunki produkcji rolnej gleby.</p>

	<p>Część obszaru porożcinana jest licznymi rzekami i ciekami wodnymi tworzącymi krajobrazy dolin rzecznych.</p> <p>Zabudowania historycznie ukształtowanych wsi z kompleksami terenów rolniczych bez zabudowy w sołectwie Stowięcino.</p>
Institucje / infrastruktura zlokalizowane publiczne na obszarze	<ul style="list-style-type: none"> • szkoła podstawowa • filia zakładu opieki medycznej • świetlice wiejskie • kościół parafialny

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 9. Charakterystyka obszaru E.

Obszar E	
Jednostki wchodzące w skład obszaru	Sołectwa: Dargoleza, Gorzyno, Podole Wielkie i Wykosowo.
Liczba mieszkańców obszaru	1 064 mieszkańców.
Charakterystyka obszaru, w tym pełnione funkcje	<p>Obszar zrównoważonego rozwoju.</p> <p>Na części obszaru została zachowana historyczna struktura przestrzenna o dużej wartości kulturowej w skali lokalnej. W części obszaru znajduje się wiele stref ochrony archeologiczno-konserwatorskiej.</p> <p>Dominuje zabudowa chaotyczna i bezstylowa. Znaczną część zabudowy indywidualnej stanowią tzw. „kolonie” z lat 20 i 30 XX wieku.</p> <p>Zabudowania historycznie ukształtowanych wsi z kompleksami terenów rolniczych bez zabudowy w sołectwie Gorzyno.</p> <p>Nie występują miejsca skupu płodów rolnych.</p> <p>Część obszaru porożcinana jest licznymi rzekami i ciekami wodnymi tworzącymi krajobrazy dolin rzecznych.</p> <p>Tereny przeznaczone na cele rolnicze występują na niniejszym obszarze w rozproszeniu. Są porożdzielane terenami leśnymi. Na obszarze występują korzystne warunki produkcji rolnej gleby.</p>
Institucje / infrastruktura zlokalizowane publiczne na obszarze	<ul style="list-style-type: none"> • świetlice wiejskie • filia biblioteki publicznej • gospodarstwo agroturystyczne

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 10. Charakterystyka obszaru F.

Obszar F	
Jednostki wchodzące w skład obszaru	Sołectwa: Wolinia, Pobłocie i Cecenowo.

Liczba mieszkańców obszaru	1 378 mieszkańców.
Charakterystyka obszaru, w tym pełnione funkcje	<p><i>Obszar zrównoważonego rozwoju.</i></p> <p><i>Na części obszaru została zachowana historyczna struktura przestrzenna o dużej wartości kulturowej w skali lokalnej. W części obszaru znajduje się wiele stref ochrony archeologiczno-konserwatorskiej.</i></p> <p><i>Poblócie jest ośrodkiem realizowania podstawowych usług. Na terenie miejscowości Poblócie wykształciły się przestrzenie publiczne.</i></p> <p><i>Tereny przeznaczone na cele rolnicze występują na niniejszym obszarze w rozproszeniu. Są poroździelane terenami leśnymi.</i></p> <p><i>Nie występują miejsca skupu płodów rolnych.</i></p> <p><i>Krajobraz pradoliny rzeki Łeby. Relatywnie wysoki odsetek występowania użytków zielonych klasy III.</i></p> <p><i>Wschodnia część obszaru potencjalnie jest szczególnie zagrożona powodzią.</i></p> <p><i>Wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 213 zlokalizowane są obiekty usługowe. Obecność szlaku komunikacyjnego o wadze wojewódzkiej stanowi potencjał rozwojowy terenów wzdłuż drogi.</i></p>
Institucje / infrastruktura zlokalizowane publiczne na obszarze	<ul style="list-style-type: none"> • szkoła podstawowa • gabinet niepublicznej opieki zdrowotnej • filia biblioteki publicznej • świetlice wiejskie • kościół parafialny • czynny cmentarz

Źródło: opracowanie własne.

4. Analiza negatywnych zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej

Delimitacji obszarów kryzysowych dokonano wykorzystując do tego opracowany podział gminy na obszary funkcjonalne (A, B, C, D, E i F). Delimitacja opiera się na analizie wskaźnikowej danych przedstawiających skalę stopnia występowania zjawisk kryzysowych na poszczególnych obszarach gminy. Wskaźniki wykorzystane w procesie delimitacji zostały określone oraz poddane charakterystyce w tabelach 11 i 12.

W ramach delimitacji obszarów kryzysowych poddano analizie zjawiska z poszczególnych podsystemów:

- społecznego,
- gospodarczego,
- przestrzenno-funkcjonalnego,
- środowiskowego.

Delimitacja prowadzona została na podstawie wskaźników obowiązkowych (tabela 11) oraz fakultatywnych (tabela 12). Wskaźniki te odpowiadają wymaganiom stawianymi przez zapisy Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku. Są one również zgodne z Wytycznymi dotyczącymi programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, będącymi załącznikiem nr 13 do Zasad wdrażania RPO WP 2014-2020.

Wskaźniki obowiązkowe i fakultatywne zostały opracowane wykorzystując do tego dedykowane temu celowi poradniki/rekomendacje/wytyczne. Instytucje, które aktywnie uczestniczyły w procesie delimitacji poprzez przekazanie danych statystycznych:

- Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Główczych;
- Urząd Gminy w Główczych;
- Urząd Skarbowy w Słupsku;
- Komenda Miejska Policji w Słupsku.

Zagregowane dane statyczne, które opracowano w formie wskaźników w niniejszym dokumencie dotyczą roku 2019 i 2020 roku. Z uwagi na nieaktualność wartości referencyjnych dla wskaźników

obowiązkowych z Wytycznych², zaktualizowano je. W zależności od dostępu do informacji, do lat 2018, 2019 lub 2020. Szczegółowe wartości przedstawiono w tabeli poniżej.

---

² Wytyczne dotyczące programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

Tabela 11. Wskaźniki obligatoryjne do diagnozy.

KRYTERIUM	SPOŁECZNE				GOSPODARCZE		
	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	Liczba wystawionych niebieskich kart na 10 tys. ludności	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych
Źródło danych wyznaczenia średniej wojewódzkiej	Bank Danych Lokalnych GUS	Bank Danych Lokalnych GUS	Bank Danych Lokalnych GUS	Bank Danych Lokalnych GUS	Bank Danych Lokalnych GUS	Bank Danych Lokalnych GUS	Bank Danych Lokalnych GUS
Średnia wartość dla województwa pomorskiego	31,8	0,5%	21,1	20,4	20,5%	1,16	19,4%
Wartość dla obszarów objętych wsparciem	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Odchylenie poniżej wartości referencyjnej	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej
Rekomendowane źródła danych dla beneficjentów	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Główniczach	Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku	Komisariat Policji w Główniczach, Komenda Miejska Policji w Słupsku	Komisariat Policji w Główniczach, Komenda Miejska Policji w Słupsku	Urząd Gminy w Główniczach	Urząd Gminy w Główniczach	Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku

Źródło: Założenia do projektu wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, Bank Danych Lokalnych – GUS, raporty branżowe.

Tabela 12. Wskaźniki uzupełniające diagnozę.

KRYTERIUM	SPOŁECZNE			GOSPODARCZE		PRZESTRZENNE		ŚRODOWISKOWE
Wskaźnik	Liczba przyznanych zasiłków z uwagi na niepełnosprawność na 1 tys. ludności	Liczba przyznanych zasiłków z uwagi na alkoholizm lub narkomanię na 1 tys. ludności	Liczba przyznanych zasiłków z uwagi na przemoc w rodzinie na 1 tys. ludności	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób	Liczba przystanków komunikacyjnych przypadających na 1 ha	Liczba obiektów użyteczności publicznej przypadających na 1 ha	Liczba publicznych miejsc rekreacji i odpoczynku na 1 tys. ludności	Występowanie azbestu do usunięcia (tak/nie)
Źródło danych wyznaczenia średniej gminnej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głównych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głównych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głównych	Urząd Gminy w Głównych	Urząd Gminy w Głównych	Urząd Gminy w Głównych	Urząd Gminy w Głównych	Urząd Gminy w Głównych
Średnia wartość dla gminy	15,04	6,15	0,80	4,65	0,78	2,11	2,28	Nie dotyczy
Wartość dla obszarów objętych wsparciem	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Odchylenie poniżej wartości referencyjnej	Odchylenie poniżej wartości referencyjnej	Odchylenie poniżej wartości referencyjnej	Występowanie na danym obszarze (kryterium: tak/nie)
Rekomendowane źródła danych dla beneficjentów	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głównych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głównych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głównych	Urząd Gminy w Głównych	Urząd Gminy w Głównych	Urząd Gminy w Głównych	Urząd Gminy w Głównych	Urząd Gminy w Głównych

Źródło: Założenia do projektu wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, Bank Danych Lokalnych – GUS, raporty branżowe.

Poniżej przedstawiono wnioski z przeprowadzonej analizy porównawczej. Zgodnie z zapisami w niniejszym rozdziale, realizowano ją w podziale na wyznaczone podobszary gminy. Analiza została zrealizowana na podstawie zdefiniowanych wcześniej wskaźników głównych i fakultatywnych.

Dane wykorzystane w analizę porównawczą dotyczą stanu na dzień: 31 grudnia 2018 r., 31 grudnia 2019 r. lub 31 grudnia 2020 r. Różnice w datach wynikają z braku dostępności wszystkich danych za ostatni zamknięty okres, tj. 2020 rok.

W tabelach 13 i 14 zaprezentowano zestawienie wskazujące stopień występowania poszczególnych zjawisk kryzysowych w zdefiniowanych podobszarach Gminy Główny. Kolorem czerwonym oznaczono te pola i co za tym idzie podobszary gminy, w których skala występowania danego zjawiska kryzysowego jest mniej korzystna od poziomu referencyjnego, czy to w skali gminy, czy w skali województwa. Objaśnienie wartości referencyjnych przedstawiono w tabelach 11 i 12.

Kolejne podrozdziały zostały opracowane w podziale na analizowane podsystemy. W każdym z nich przedstawiono wnioski z diagnozy stopnia występowania zjawisk kryzysowych w danej dziedzinie życia.

Tabela 13. Zestawienie obszarów kryzysowych w sferach: społecznej i gospodarczej (wskazniki obligatoryjne).

Obszar	Populacja (tys.)	Udział w powierzchni woj. (%)	liczba mieszkańców	liczba osób w wieku produkcyjnym	liczba w obszarze miejskim	liczba osób aktywnych na obszarze powiatu (na 1 tys. ludności)	liczba obywateli bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	liczba bezrobotnych na 1 tys. ludności	liczba wykształconych (na 100 tys. ludności)	udział osób w wieku produkcyjnym w ogółnej liczbie ludności	liczba przysiężonych przedsiębiorców (na 100 osób)	obszar osób bezrobotnych i wykształconych (na 100 osób w ogólnym obszarze bezrobotnych)
całkowita	32212	100%	8775	5254	100%							
A (północ)	6249	19,40%	811	460	9,24%	93,71	1,52%	4,93	24,66	22,07%	4,93	35,29%
B (zachód-południe)	6161	19,13%	1310	801	15,03%	88,70	2,23%	7,58	22,74	21,53%	2,50	47,92%
C (zachód-centrum)	3915	12,15%	2513	1518	28,64%	106,25	1,52%	10,35	43,77	20,93%	3,22	34,78%
D (południe-centrum)	5621	17,45%	1690	997	19,26%	97,04	1,91%	7,10	23,67	20,53%	2,60	54,10%
E (południe-wschód)	5298	16,45%	1064	627	12,13%	177,63	1,59%	6,70	28,20	19,64%	1,50	52,70%
F (wschód)	4968	15,42%	1378	851	15,70%	129,90	1,53%	9,43	14,51	16,84%	3,77	48,65%
Wartość referencyjna (województwo)						31,80	0,50%	21,16	20,40	20,50%	1,16	19,40%

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 14. Zestawienie obszarów kryzysowych w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej (wskaźniki fakultatywne).

Obszar	Liczba przemyślnych zasobów i usług na obszarze powiatu (tys. godzin)	Liczba przemyślnych zasobów i usług na obszarze obszarów kryzysowych (tys. godzin)	Liczba przemyślnych zasobów i usług na obszarze w odniesieniu do terytorium (tys. godzin)	Wskaźnik przemyślnych zasobów i usług podziałem gospodarczym na 100 osób	Liczba przemyślnych zasobów i usług w obszarze kryzysowym na 100 osób	Wskaźnik obszarowy odsetek obszarów kryzysowych w przemyśle na 100	Liczba podjętych działań rezerwy i odpowiadają na 1 tys. godzin	Wyposażenie zasobów do pomocy (tys./tys.)	Wskaźnik wskaźnika o przekroczeniu wartości referencyjnej
Gmina									
A (północ)	13,56	6,17	1,23	3,95	0,64	0,96	1,23	nie	73%
B (zachód-południe)	11,37	8,34	0,00	6,70	0,05	1,46	2,27	nie	73%
C (zachód-centrum)	15,12	7,56	1,59	5,61	0,77	4,85	1,99	nie	60%
D (południe-centrum)	14,79	3,55	0,59	4,44	1,07	2,67	2,96	nie	40%
E (południe-wschód)	25,18	7,52	0,94	4,14	0,76	1,33	3,76	nie	67%
F (wschód)	11,62	3,63	0,00	3,85	0,81	2,62	2,18	nie	33%
Wartość referencyjna (gmina)	15,04	6,15	0,30	4,65	0,78	2,11	2,28	nie dotyczy	

Źródło: Opracowanie własne.

Sfera społeczna

W niniejszym podrozdziale dokonano szczegółowej analizy stopnia i lokalizacji występowania negatywnych zjawisk społecznych na terenie gminy. Wykorzystano do tego celu wskaźniki obligatoryjne oraz wskaźniki fakultatywne odniesione do wartości referencyjnych:

- Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności;
- Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym;
- Liczba przestępstw na 1 tys. ludności;
- Liczba wystawionych niebieskich kart na 10 tys. ludności;
- Liczba przyznanych zasiłków z uwagi na niepełnosprawność na 1 tys. ludności;
- Liczba przyznanych zasiłków z uwagi na alkoholizm lub narkomanię na 1 tys. ludności;
- Liczba przyznanych zasiłków z uwagi na przemoc w rodzinie na 1 tys. ludności.

Dane wykorzystane do określenia wartości wskaźników pozyskano od: Urzędu Gminy w Główczych, Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku, Komendy Miejskiej Policji w Słupsku, a także Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Główczych.

Tabela 15. Obszary kryzysowe wśród kryteriów społecznych.

Obszar	liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	Liczba wystawionych niebieskich kart na 10 tys. ludności	Liczba przyznanych zasiłków z uwagi na niepełnosprawność na 1 tys. ludności	Liczba przyznanych zasiłków z uwagi na alkoholizm lub narkomanię na 1 tys. ludności	Liczba przyznanych zasiłków z uwagi na przemoc w rodzinie na 1 tys. ludności
A (północ)	93,71	1,52%	4,93	24,66	13,56	6,17	1,23
B (zachód-południe)	88,70	2,25%	7,58	22,74	11,37	8,34	0,00
C (zachód-centrum)	106,25	1,52%	10,35	43,77	15,12	7,56	1,59
D (południe-centrum)	97,04	1,91%	7,10	23,67	14,79	3,55	0,59
E (południe-wschód)	177,63	1,59%	4,70	28,20	25,38	7,52	0,94
F (wschód)	129,90	1,53%	9,43	14,51	11,61	3,63	0,00
Wartość referencyjna	31,80	0,50%	21,10	20,40	15,04	6,15	0,80

Źródło: opracowanie własne.

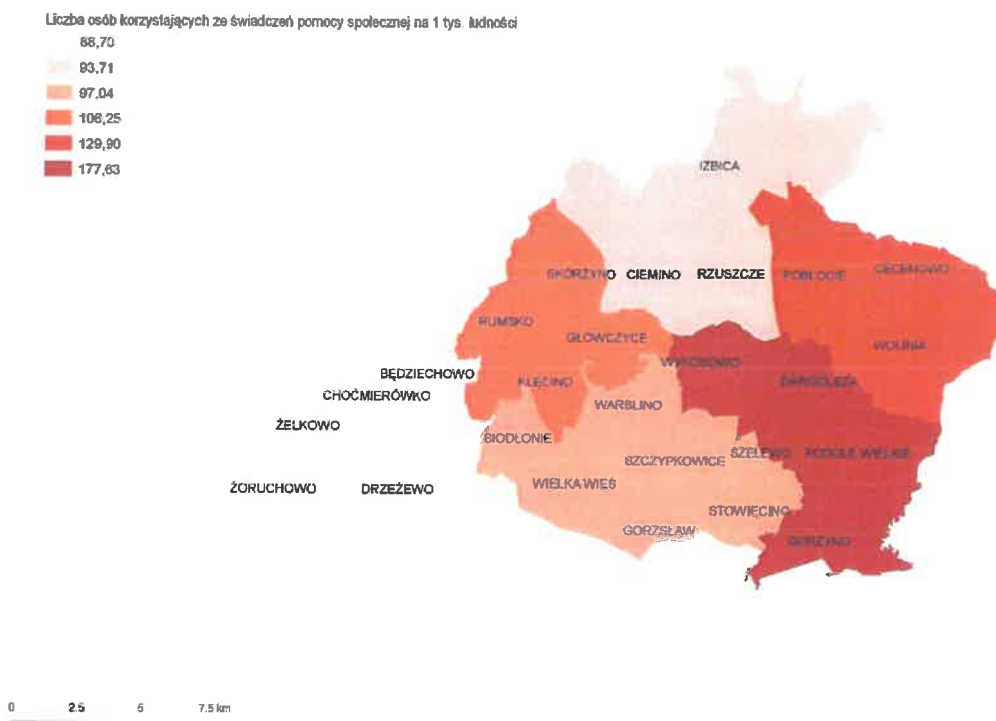
Wnioski z analizy:

Analiza wskaźnikowa obszarów w dziedzinie kryteriów społecznych wykazała, że najbardziej zdegradowanym w kontekście społecznym jest obszar C. Na niniejszym obszarze zdiagnozowano sytuację kryzysową wśród 6 z 7 analizowanych sfer. Wartości wskaźników przyjęły wartości mniej korzystne niż referencyjne w takich obszarach jak: realizowana pomoc społeczna, długotrwałe bezrobocie, przemoc w rodzinie, niepełnosprawność oraz uzależnienia.

Niewiele mniej zdegradowane w omawianej dziedzinie społecznej okazały się obszary A i E, a w dalszej kolejności B. Relatywnie dobrą sytuację odnotowano wśród obszarów D i F.

Największa skala korzystania z pomocy społecznej została odnotowana w obszarze E, najmniejsza zaś na obszarze B. Wśród każdego z analizowanych obszarów skala korzystania z pomocy społecznej przekraczała średnią wojewódzką.

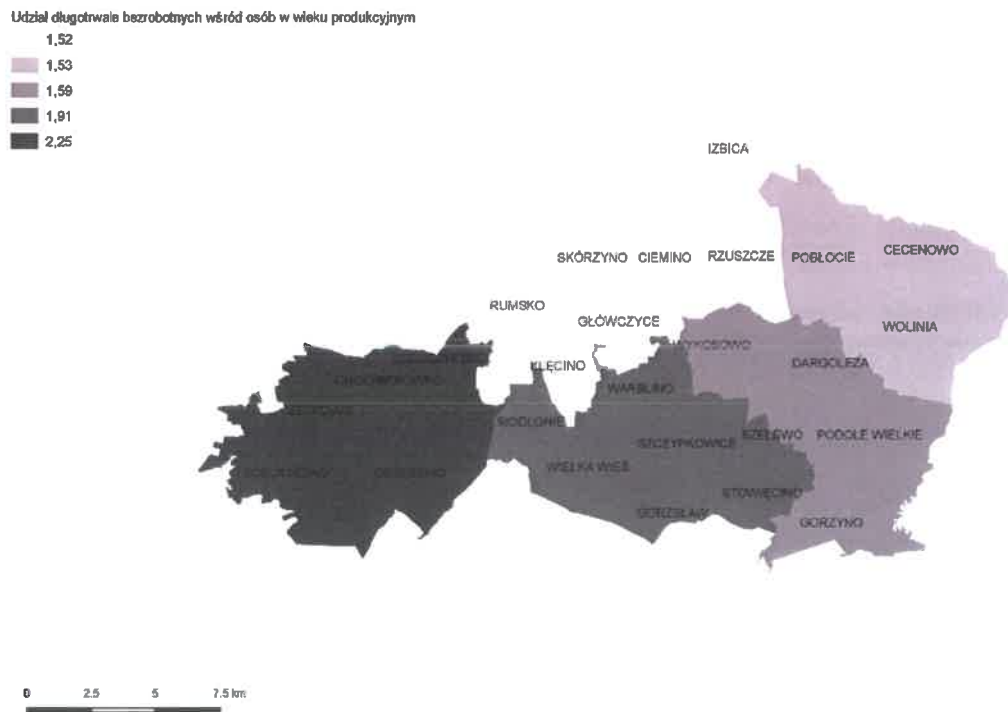
Rysunek 5. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności.

Źródło: opracowanie własne.

Najwyższy udział osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym odnotowano na obszarze B. Niska aktywność zawodowa została zdiagnozowana na terenie całej gminy.

Rysunek 6. Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym.

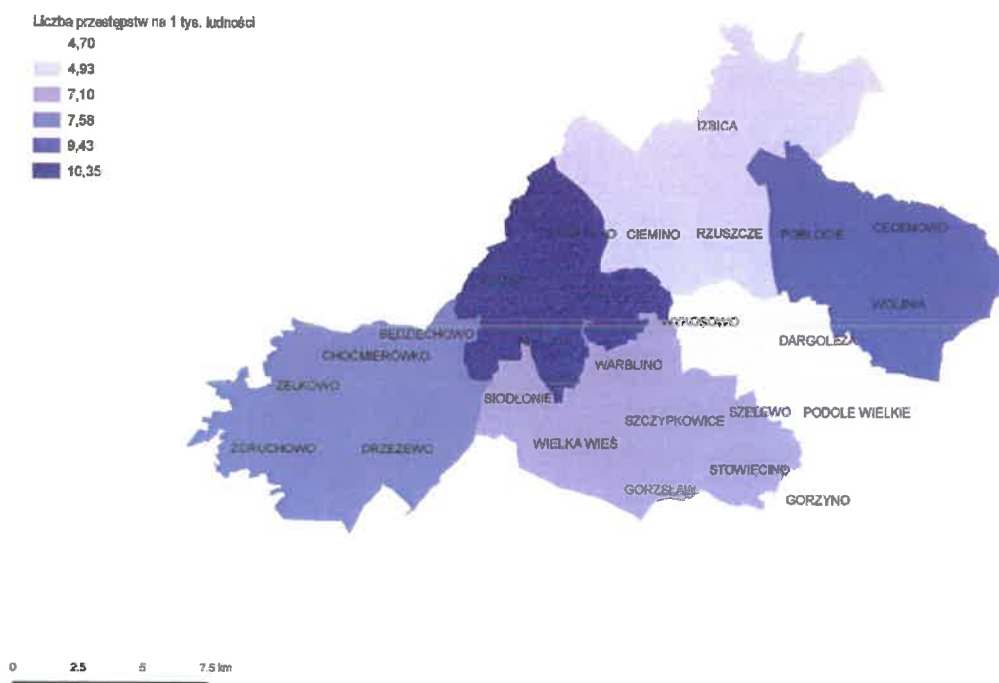

Źródło: opracowanie własne.

Na terenie gminy Głowczyce poziom przestępczości określa się jako niski. Gminę charakteryzuje wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego. Najwyższą skalę przestępczości odnotowano na obszarze C, a najniższą na obszarze E.

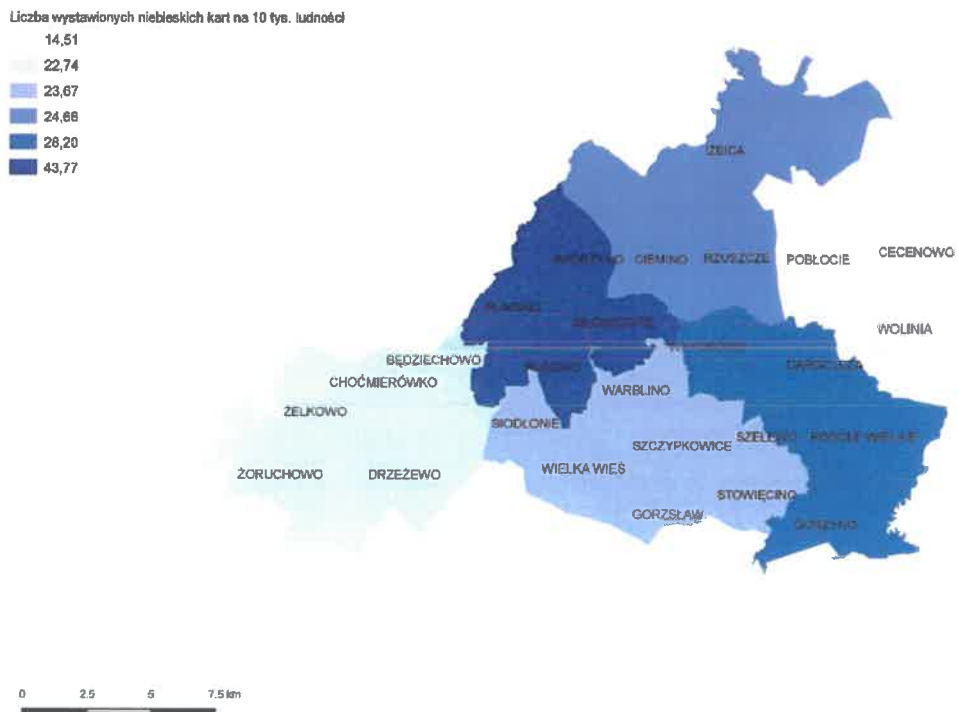
Rysunek 7. Liczba przestępstw na 1 tys. ludności.

Źródło: opracowanie własne.

Wśród 5 z 6 analizowanych obszarów zdiagnozowano wyższą liczbę wystawianych kart uwzględniając liczbę mieszkańców niż średnia odnosząca się do województwa pomorskiego. Najmniej korzystną sytuację w niniejszej dziedzinie odnotowano na obszarze C. Należy zauważyć, że dla obszaru F wartości wskaźnika przyjmują wartości korzystniejsze (niższe), niż średnia wojewódzka.

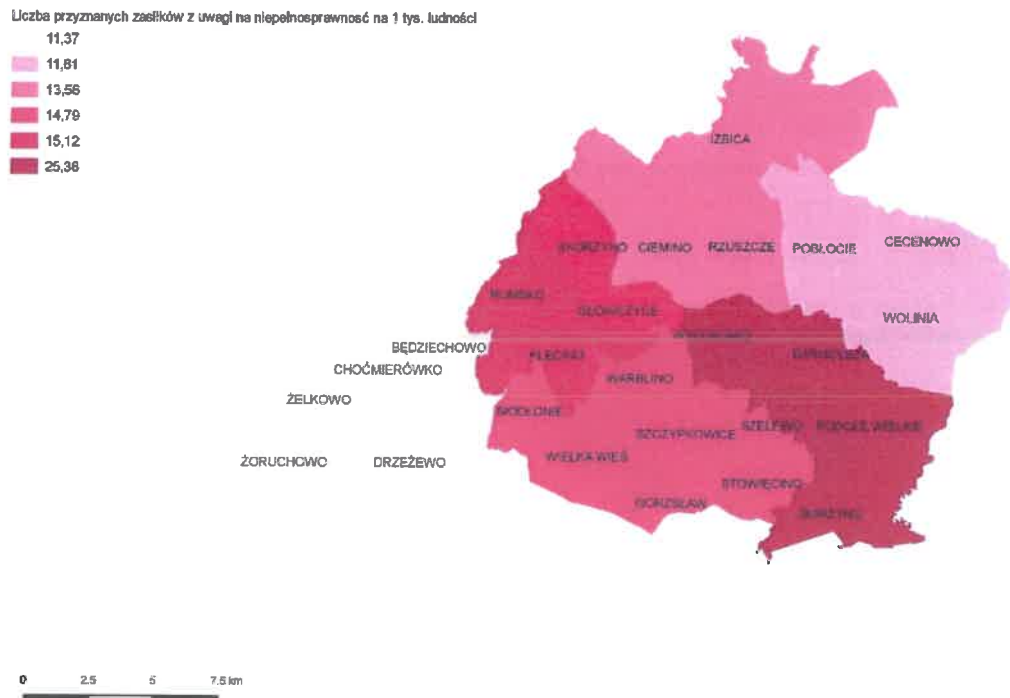
Rysunek 8. Liczba wystawionych niebieskich kart na 10 tys. ludności.

Źródło: opracowanie własne.

W dziedzinie przyznanych zasiłków z uwagi na niepełnosprawność zdiagnozowano sytuację mniej korzystną niż dla pozostałej części województwa na dwóch obszarach (C i E). Skala niepełnosprawności na obszarze E znacznie przekracza średnią wojewódzką.

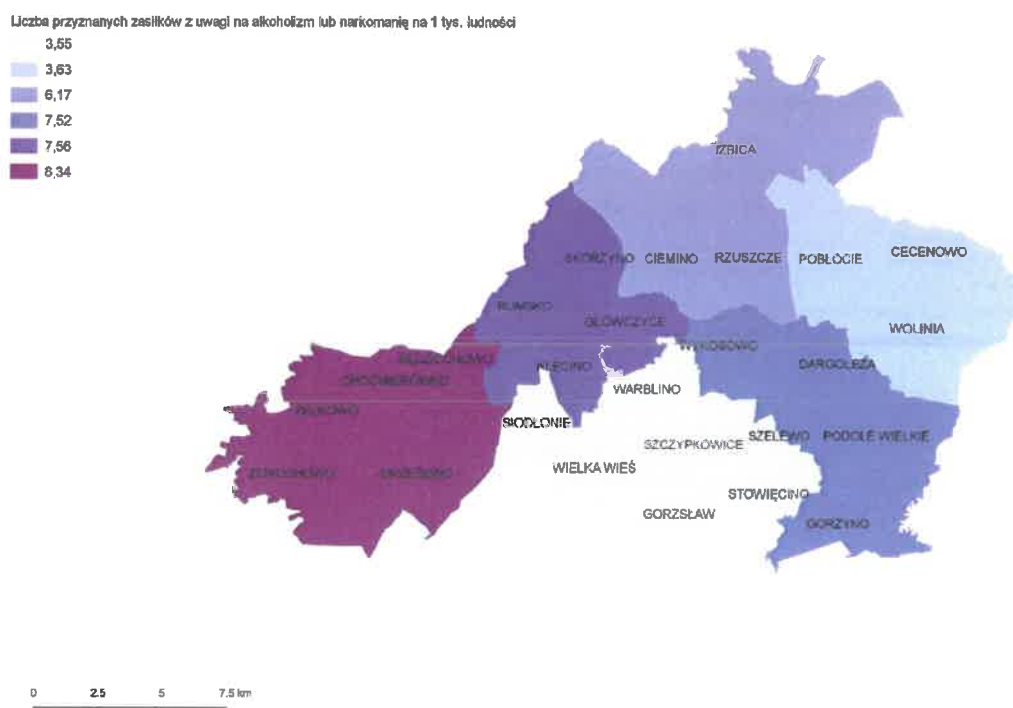
Rysunek 9. Liczba przyznanych zasiłków z uwagi na niepełnosprawność na 1 tys. ludności.

Źródło: opracowanie własne.

Najwyższą skalę przyznanych zasiłków z uwagi na alkoholizm lub narkomanię w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców odnotowano na obszarze B. Za tereny o silnym stopniu zdegradowania określono również obszary: A, C i E.

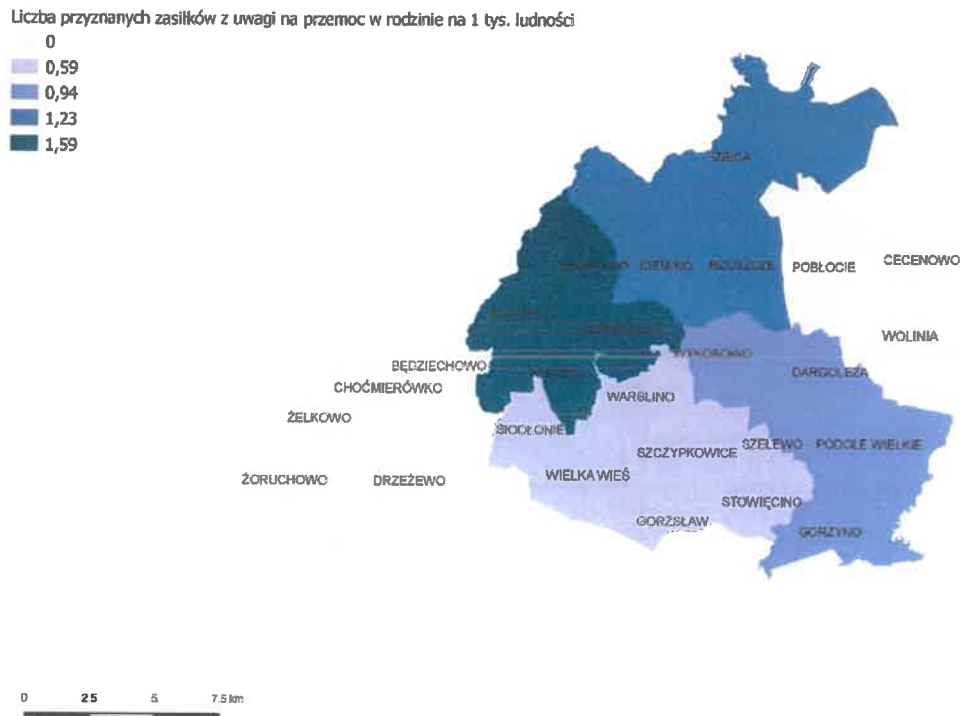
Rysunek 10. Liczba przyznanych zasiłków z uwagi na alkoholizm lub narkomanię na 1 tys. ludności.

Źródło: opracowanie własne.

Największą skalę przemocy w rodzinie odnotowuje się na terenie obszaru C. Wartości mniej korzystne niż wartość referencyjna zdiagnozowano również na obszarach A i E. Podkreśla się, że na obszarach B i F nie odnotowano przypadków przemocy w rodzinie, co jest bardzo pozytywnym zjawiskiem.

Rysunek 11. Liczba przyznanych zasiłków z uwagi na przemoc w rodzinie na 1 tys. ludności.

Źródło: opracowanie własne

Sfera gospodarcza

W niniejszym podrozdziale dokonano szczegółowej analizy stopnia i lokalizacji występowania negatywnych zjawisk gospodarczych na terenie gminy. Wykorzystano do tego celu wskaźniki obligatoryjne oraz wskaźniki fakultatywne odniesione do wartości referencyjnych:

- Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności;
- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób;
- Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych;
- Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób.

Dane wykorzystane do określenia wartości wskaźników pozyskano od: Urzędu Gminy w Główczych, Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku oraz Urzędu Skarbowego w Słupsku.

Tabela 16. Obszary kryzysowe wśród kryteriów gospodarczych.

Obszar	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób
A (północ)	22,07%	4,93	35,29%	3,95
B (zachód-południe)	21,53%	2,50	47,92%	4,78
C (zachód-centrum)	20,93%	3,22	34,78%	5,61
D (południe-centrum)	20,53%	2,60	54,10%	4,44
E (południe-wschód)	19,64%	1,50	52,78%	4,14
F (wschód)	16,84%	3,77	48,65%	3,85
Wartość referencyjna	20,50%	1,16	19,40%	4,65

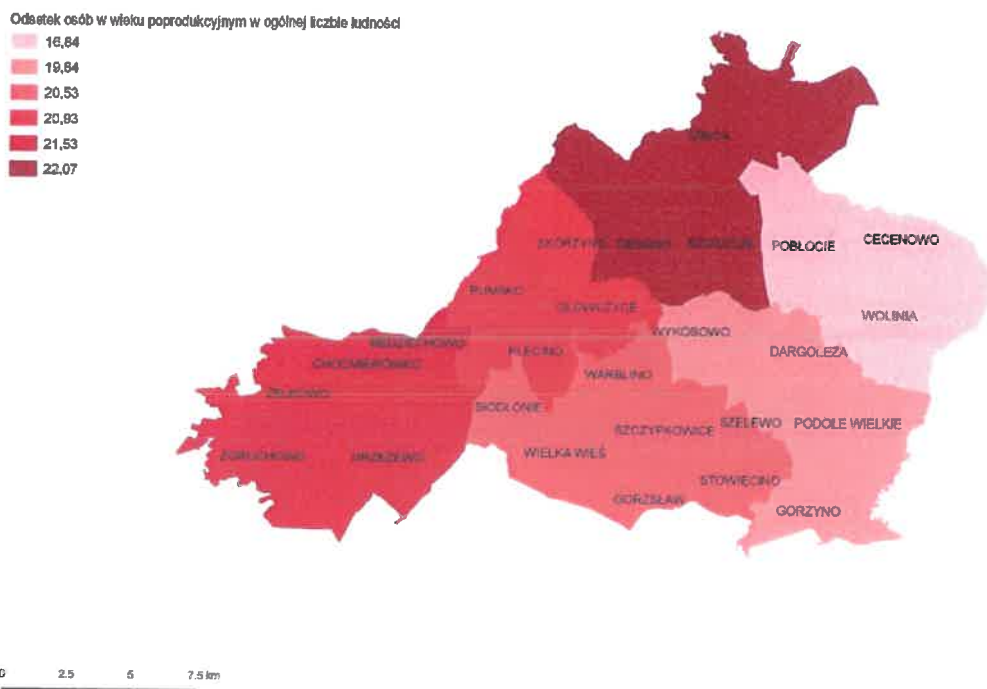
Źródło: opracowanie własne.

Wnioski z analizy:

Analiza wskaźnikowa obszarów w dziedzinie kryteriów gospodarczych wykazała, że najbardziej zdegradowanym w kontekście gospodarczym jest obszar B i C. Na niniejszych obszarach zdiagnozowano sytuację kryzysową wśród 3 z 4 analizowanych sfer. Wartości wskaźników przyjęły wartości mniej korzystne niż referencyjne w takich obszarach jak: struktura demograficzna i wynikający z niej potencjał gospodarczy, poziom bezrobocia z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej oraz poziom aktywności ekonomicznej przedsiębiorstw.

Struktura demograficzna determinuje potencjał gospodarczy danego obszaru oraz z drugiej strony potencjalne obciążenie wydatkami społecznymi na opiekę osobom potrzebującym. Najwyższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności zdiagnozowano na obszarze A. Równie silny poziom degradacji w analizowanej sferze zdefiniowano dla obszarów: B, C i D.

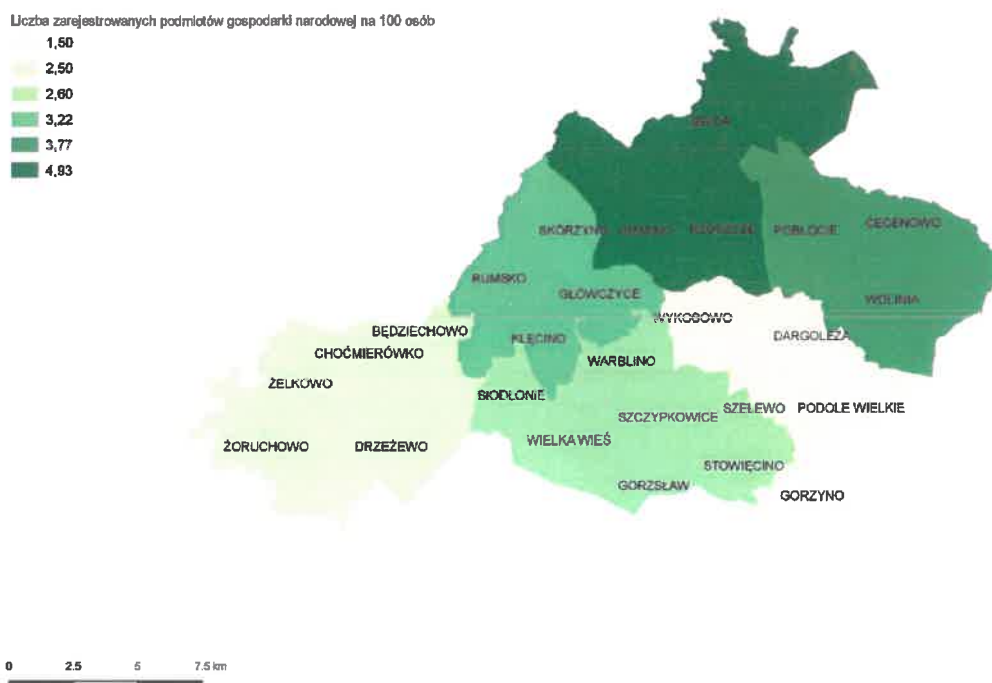
Rysunek 12. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności.

Źródło: opracowanie własne.

Potencjał gospodarczy określono wykorzystując do tego celu wskaźnik pn. „Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób”. Zwraca się uwagę, że poziom aktywności gospodarczej na terenie całej gminy jest wyższy, niż średnia wojewódzka.

Rysunek 13. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób.

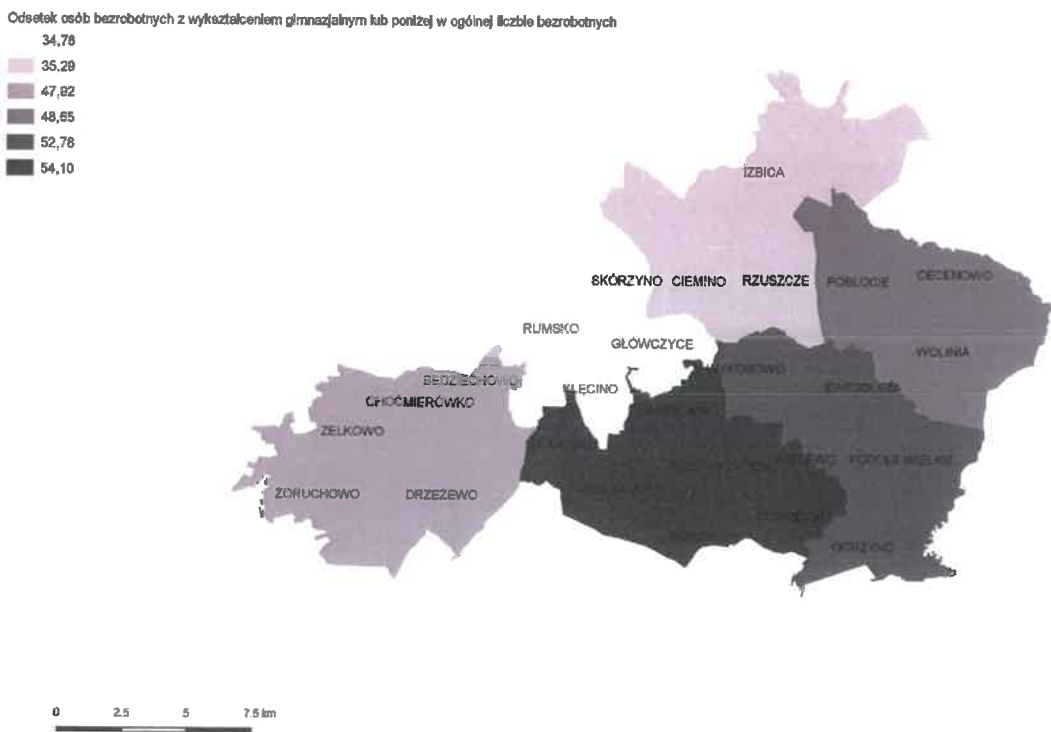

Źródło: opracowanie własne.

Poziom bezrobocie z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej jest zjawiskiem bardzo niepokojącym. Brak kwalifikacji wynikający z braku wykształcenia często uniemożliwia odnalezienie się na rynku pracy. Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych na każdym z analizowanych obszarów przekracza średnią wojewódzką. Najwyższa skala zjawiska występuje na obszarze D.

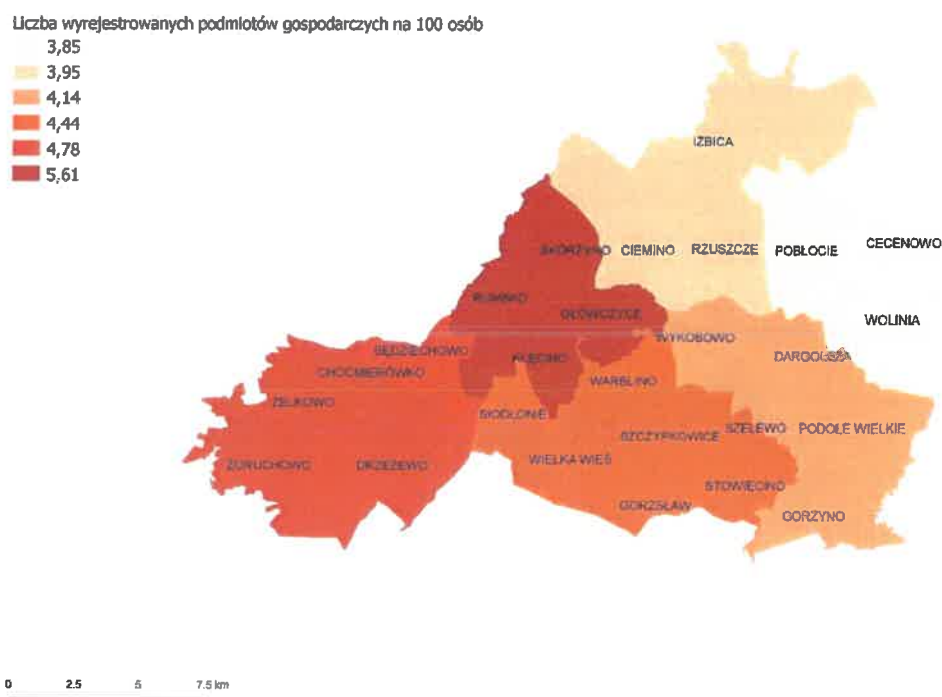
Rysunek 14. Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych uwzględniająca liczbę osób z danego obszaru pozwala określić poziom aktywności ekonomicznej przedsiębiorstw. Sytuację kryzysową w odniesieniu do średniej dla gminy diagnozowano na obszarach: B i C.

Rysunek 15. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób.

Źródło: opracowanie własne.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W niniejszym podrozdziale dokonano szczegółowej analizy stopnia i lokalizacji występowania negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych na terenie gminy. Wykorzystano do tego celu wskaźniki obligatoryjne oraz wskaźniki fakultatywne odniesione do wartości referencyjnych:

- Liczba przystanków komunikacyjnych przypadających na 1 ha;
- Liczba obiektów użyteczności publicznej przypadających na 1 ha;
- Liczba publicznych miejsc rekreacji i odpoczynku na 1 tys. ludności;
- Występowanie azbestu do usunięcia (tak/nie).

Dane wykorzystane do określenia wartości wskaźników pozyskano od: Urzędu Gminy w Głowczycach.

Tabela 17. Obszary kryzysowe wśród kryteriów przestrzenno-funkcjonalnych.

Obszar	liczba przystanków komunikacyjnych przypadających na 1 ha	liczba obiektów użyteczności publicznej przypadających na 1 ha	Liczba publicznych miejsc rekreacji i odpoczynku na 1 tys. ludności	Występowanie azbestu do usunięcia (tak/nie)
A (północ)	0,64	0,96	1,23	tak
B (zachód-południe)	0,65	1,46	2,27	tak
C (zachód-centrum)	0,77	4,85	1,99	tak
D (południe-centrum)	1,07	2,67	2,96	tak
E (południe-wschód)	0,76	1,13	3,76	tak
F (wschód)	0,81	2,62	2,18	tak
Wartość referencyjna	0,78	2,11	2,28	nie dotyczy

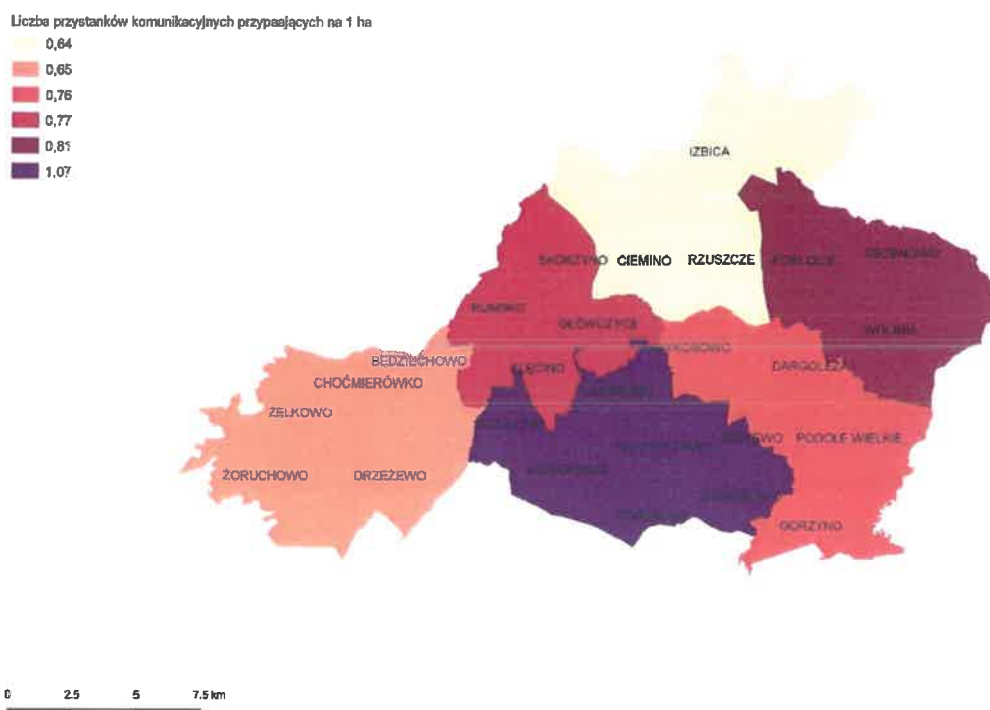
Źródło: opracowanie własne.

Wnioski z analizy:

Analiza wskaźnikowa obszarów w dziedzinie kryteriów przestrzenno-funkcjonalnych wykazała, że najbardziej zdegradowanym w niniejszym kontekście jest obszar A i B. Na niniejszych obszarach zdiagnozowano sytuację kryzysową wśród 4 z 4 analizowanych sfer. Wartości wskaźników przyjęły wartości mniej korzystne niż referencyjne we wszystkich obszarach, tj.: dostępność komunikacyjna, dostęp do obiektów użyteczności publicznej, dostęp do publicznych miejsc rekreacji i odpoczynku oraz bezpieczeństwo infrastruktury.

Terenami o niższej niż średnia dla gminy dostępności komunikacyjnej określono obszary: A, B, C i E. Najwyższym poziomem dostępności komunikacyjnej określono obszar D.

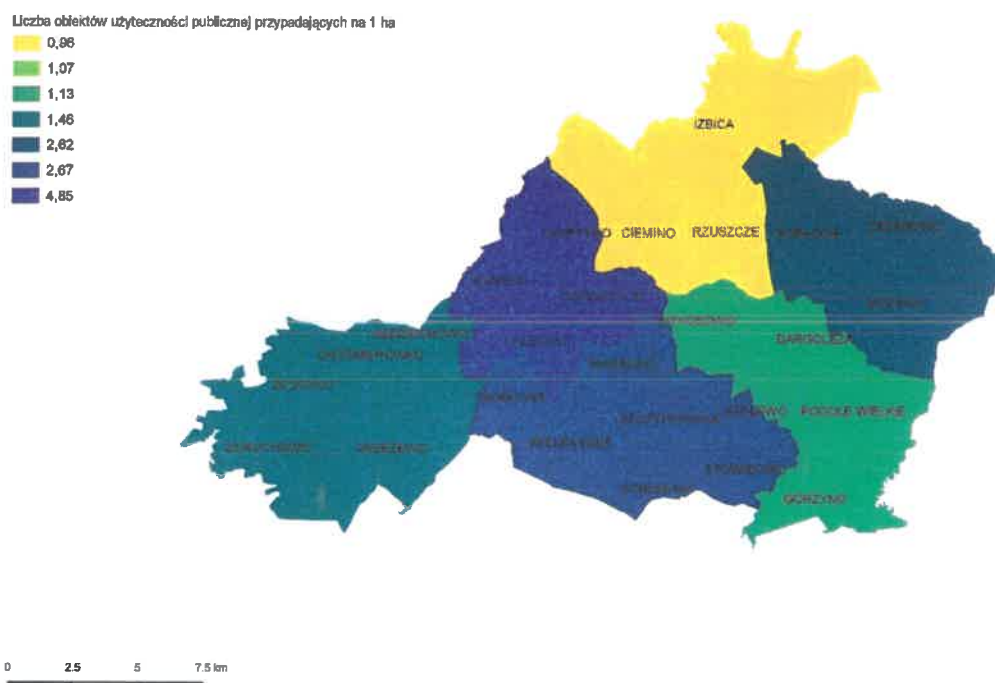
Rysunek 16. liczba obiektów użyteczności publicznej przypadających na 1 ha.

Źródło: opracowanie własne.

Dostęp do obiektów użyteczności publicznej jest istotnym elementem funkcjonowania mieszkańców danych obszarów. Pozwala on na realizację zarówno aktywności obywatelskich, jak i spraw urzędowo-administracyjnych. Terenami o niskiej dostępności do obiektów użyteczności publicznej określono obszary: A, B i E.

Rysunek 17. Liczba publicznych miejsc rekreacji i odpoczynku na 1 tys. ludności.

Źródło: opracowanie własne.

Miejsca rekreacji i odpoczynku stanowią ważny element infrastruktury pozwalającej na integrację społeczną oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Sytuację kryzysową w dostępie do publicznych miejsc rekreacji i odpoczynku zdiagnozowano dla obszarów: A, B, C i E.

5. Wybór obszaru zdegradowanego typowanego do rewitalizacji

W wyniku zrealizowanej analizy wskaźnikowej wyznaczono obszary gminy, które charakteryzują się największym natężeniem zjawisk kryzysowych w sferach: społecznej, gospodarczej oraz przestrzenno-funkcjonalnej.

Tabela 18. Poziom degradacji wyznaczonych obszarów w podziale na poszczególne sfery.

<i>Obszar</i>	<i>Poziom degradacji w sferze społecznej</i>	<i>Poziom degradacji w sferze gospodarczej</i>	<i>Poziom degradacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej</i>	<i>Zdiagnozowany poziom degradacji</i>
<i>A (północ)</i>	71%	50%	100%	73%
<i>B (zachód-południe)</i>	57%	75%	100%	73%
<i>C (zachód-centrum)</i>	86%	75%	75%	80%
<i>D (południe-centrum)</i>	43%	50%	25%	40%
<i>E (południe-wschód)</i>	86%	25%	75%	67%
<i>F (wschód)</i>	29%	25%	50%	33%

Źródło: opracowanie własne.

Za obszary o najwyższym poziomie zdegradowania w sferze społecznej na terenie gminy Główny należy uznać obszary C i E, gdzie nasilenie degradacji (liczone zdefiniowanymi w rozdziale 3 wskaźnikami) wynosi 86%.

Rysunek 19. Obszary najmocniej zdegradowane w sferze społecznej.

Źródło: opracowanie własne.

Za obszary o najwyższym poziomie zdegradowania w sferze gospodarczej na terenie gminy Główny należy uznać obszary B i C, gdzie nasilenie degradacji (liczone zdefiniowanymi w rozdziale 3 wskaźnikami) wynosi 75%.

Rysunek 20. Obszary najmocniej zdegradowane w sferze gospodarczej.

Źródło: opracowanie własne.

Za obszary o najwyższym poziomie zdegradowania w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na terenie gminy Główny należy uznać obszary A i B, gdzie nasilenie degradacji (liczone zdefiniowanymi w rozdziale 3 wskaźnikami) wynosi 100%.

Rysunek 21. Obszary najmocniej zdegradowane w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.

Źródło: opracowanie własne.

W związku z przeprowadzoną analizą skali nasilenia poszczególnych zjawisk kryzysowych na terenie gminy Główny, a także biorąc pod uwagę oddziaływanie danych obszarów na pozostałe - terenami zdegradowanymi zdefiniowano obszary A, B i C. Skumulowany poziom degradacji tychże obszarów przewyższał zgodnie z wartościami wskaźników poziom 70%, z czego najwyższy dotyczył obszaru **obszar C (zachód-centrum)** – 80%.

Z uwagi na fakt, że kluczowym założeniem w realizacji procesu rewitalizacji jest przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, w procesie definiowania obszaru rewitalizacji wzięto pod uwagę szczególnie **obszar C (zachód-centrum)**. Na niniejszym terenie zdiagnozowano zjawiska kryzysowe w obszarze: **wysokiej intensywności realizowanej pomocy społecznej, wysokiego poziomu długotrwałego bezrobocia, relatywnie częstych przypadków przemocy w rodzinie, dużego odsetka osób niepełnosprawnych oraz wielu przypadków alkoholizmu i narkomanii.**

Z uwagi na potrzebę koncentracji działań rewitalizacyjnych najbardziej odpowiednim terenem do podejmowania inicjatyw społecznych oraz towarzyszących im inwestycji jest **obszar C (zachód-centrum)**. Na terenie tym zlokalizowane są placówki instytucji publicznych, które prowadzą zadania mające na celu wspieranie wszystkich mieszkańców gminy, nie tylko i wyłącznie obszaru C. Wykorzystanie potencjału istniejącej infrastruktury i kapitału społecznego jest niezwykle istotne z perspektywy realizacji skutecznego procesu rewitalizacji.

Zgodnie z wynikami z analizy wskaźnikowej należy zdefiniować **obszar C (zachód-centrum)**, jako **obszar rewitalizacji** w gminie Główny. W skład niniejszego obszaru wchodzi sołectwa: Skórzyno, Rumsko, Klęcino i Główny oraz Osiedle Główny (ul. Na Wzgórzu).

Wyznaczony obszar rewitalizacji zamieszkuje 2 513 mieszkańców, co stanowi **niecałe 29% ludności gminy**. Powierzchnia wynosi zaś 3 915 ha, co stanowi **nieco ponad 12% obszaru gminy**.

Na podstawie skwantyfikowanych wyników diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej należy określić przedsięwzięcia rewitalizacyjne, których celem jest zniwelowanie do minimum lub też całkowite wyeliminowanie zdefiniowanych zjawisk kryzysowych.

6. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

6.1. Obszar C (zachód-centrum)

W skład obszaru C wchodzi sołectwa: Skórzyno, Rumsko, Klęcino i Główczyce oraz Osiedle Główczyce (ul. Na Wzgórzu). Centralno-zachodnią część gminy Główczyce zamieszkuje 2 513 mieszkańców, co stanowi 28,64% ogółu mieszkańców. Powierzchnia wynosi zaś 3 915 ha, co stanowi blisko 12,15% obszaru gminy Główczyce.

Szczegółowe informacje w zakresie powierzchni oraz liczby ludności sołectw wchodzących w skład obszaru C przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Podstawowe informacje o jednostkach pomocniczych wchodzących w skład obszaru C.

	Powierzchnia (ha)	Udział w powierzchni ogółem gminy	liczba mieszkańców	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Udział w liczbie mieszkańców ogółem gminy
Osiedle Główczyce (ul. Na Wzgórzu)	2	0,01%	438	251	4,99%
Skórzyno	759	2,36%	150	80	1,71%
Rumsko	1597	4,96%	318	219	3,62%
Klęcino	604	1,88%	245	145	2,79%
Główczyce	953	2,96%	1362	823	15,52%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Główczyce.

Największą powierzchniowo jednostką pomocniczą wchodzącą w skład obszaru rewitalizacji jest sołectwo Rumsko (prawie 1 600 ha), najmniejsze jest zaś osiedle Główczyce (2 ha). Najludniejszym miejscem jest sołectwo Główczyce (prawie 1 400 osób), a najrzadziej zamieszkanym sołectwo Skórzyno (80 osób).

6.1.1. Zidentyfikowane problemy i przyczyny degradacji

Kluczowymi trudnościami, z którymi boryka się centralno-zachodnia część gminy Główczyce są problemy społeczne. Mają charakter złożony i wieloczynnikowy. Poniżej zaprezentowano ich charakterystykę.

Z uwagi na wrażliwość danych odnoszących się do realizowanej pomocy społecznej na terenie sołectw/osiedlu autorzy opracowania posłużyli się wyłącznie jakościowym opisem skali występowania poszczególnych problemów społecznych na obszarze rewitalizacji³.

Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Główczycach prowadzi działalność wspierającą osoby potrzebujące wsparcia. Głównymi problemami społecznymi, które funkcjonują na obszarze rewitalizacji są:

- Ubóstwo (szczególnie sołectwa: Rumsko i Główczyce);
- Niepełnosprawność (głównie osiedle Główczyce oraz sołectwa: Rumsko i Główczyce);
- Długotrwała lub ciężka choroba (jak wyżej);
- Alkoholizm lub narkomania (jak wyżej).

Ubóstwo to zjawisko, które określa brak dostatecznych środków materialnych do życia. Ubóstwo jest wynikiem innych problemów społecznych, tj. między innymi: długotrwałego bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej i ciężkiej choroby, czy też uzależnień.

Pomimo relatywnie dobrej w skali gminy struktury wykształcenia, odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych jest na omawianym obszarze znacznie wyższy, niż średnia wojewódzka. Biorąc do tego pod uwagę strukturę wiekową lokalnego społeczeństwa oraz skalę bezrobocia długotrwałego należy zwrócić uwagę na niedostosowany rynek pracy do jej podaży. Nieelastyczny rynek pracy stanowi istotną barierę w rozwoju obszaru.

Na analizowanym obszarze zdiagnozowano dużą skalę zjawiska przemocy w rodzinie, która bierze się z bezradności, braku zainteresowania, czy też braku perspektyw rozwoju. Działania rewitalizacyjne powinny skupić się przede wszystkim na eliminowaniu przyczyn powstawania przemocy w rodzinie, nie zapominając o pomocy doraźnej osobom poszkodowanym.

Co warte podkreślenia, wartości wskaźnika „Liczba wystawionych niebieskich kart na 10 tys. ludności” były najwyższe właśnie dla obszaru rewitalizacji.

Zgodnie z ogólnokrajowym trendem demograficznym (choć z regionalnymi odstępstwami), struktura wiekowa ludności obszaru rewitalizacji ulega ciągłemu pogorszeniu. Problemy osób starszych, w tym osób wykluczonych społecznie i cyfrowo będą się nawarstwiały. Programując działania rewitalizacyjne należy mieć na uwadze potrzeby tejże grupy społecznej.

³ Dane eksponowane w wartościach bezwzględnych mogłyby pozwolić na identyfikację osób.

Część społeczeństwa zamieszkująca obszar rewitalizacji zmagają się z różnego typu niepełnosprawnościami. Utrudnienia w dostępności do budynków, ciągów komunikacyjnych, czy też oferty usługowej są dla nich bardzo uciążliwymi barierami. Osoby niepełnosprawne często są również wykluczone społecznie, zwłaszcza w sytuacji, w której nie posiadają udogodnień do normalnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Zjawisko narkomanii i alkoholizmu, podobnie jak przemoc w rodzinie, mają swój początek w warstwie psychicznej jednostki. Brak odpowiednich wzorców i perspektyw rozwoju, czy też bezradność życiowa często determinują pojawianie się narkomanii i alkoholizmu. Zjawiska te zostały zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji. Kluczowym wyzwaniem jest zapewnienie młodzieży odpowiednich bodźców rozwojowych do niepowielania sytuacji, w której spotkały się osoby uzależnione. Substancje psychoaktywne i odurzające są potencjalnie bardzo interesujące dla młodych osób, dlatego należy zintensyfikować działania mające na celu zapewnienie interesujących form spędzania czasu wolnego dla młodzieży.

Brak elastyczności lokalnego rynku pracy stanowi kluczowy czynnik spowalniający rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji. Determinuje on relatywnie wysoki odsetek osób bezrobotnych. Poziom przedsiębiorczości mierzony liczbą podmiotów prowadzących działalność gospodarczą nie odbiega od innych obszarów wiejskich na terenie północnego Pomorza. Zwraca się natomiast uwagę na istotny czynnik przestrzenny, jakim jest bliskość lub raczej odległość od ośrodków miejskich, mogących potencjalnie wpływać na rozwój zarówno obszaru rewitalizacji, jak i całej Gminy Głównicy. Pozorna bliskość miasta powiatowego Słupsk nie stanowi czynnika napędzającego rozwój gospodarczy gminy. Oddziaływanie ośrodka miejskiego jest znikome, poprzez co na lokalna gospodarka obszaru rewitalizacji jest w stagnacji. Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 wpływ na to ma niska dostępność przestrzenna i transportowa Gminy Głównicy.

Niska dostępność do miejsc rekreacji i wypoczynku stanowi jeden z kluczowych problemów w społecznym rozwoju obszaru rewitalizacji. Brak tych miejsc powoduje niemożność organizacji wydarzeń społeczno-kulturalnych, które integrują lokalne społeczności. Tereny rekreacyjne są miejscem, w którym bez doraźnej pomocy osoby wykluczone społecznie budują swoją pewność siebie, mają możliwość kontaktu z innymi osobami w warunkach do tego sprzyjających. Na obszarze rewitalizacji znajduje się niewielka przestrzeń rekreacyjna, co bezpośrednio nie sprzyja integracji i aktywności społecznej.

6.1.2. Potencjały, zasoby i potrzeby

Obszar rewitalizacji stanowi jednocześnie miejsce największej koncentracji zjawisk kryzysowych (głównie społecznych) na terenie gminy, jak i miejsce o największym potencjale do wdrażania procesów rozwojowych.

Obszar rewitalizacji (w tym przede wszystkim miejscowość Główczyce) jest kluczowym terenem usługowym zlokalizowanym na terenie gminy. Główczyce są miejscem realizowania podstawowych usług oraz ośrodkiem administracyjnym. Część obszaru rewitalizacji ma charakter niewielkiego miasteczka, co pozwala mu oddziaływać na pozostałe części gminy. Na obszarze rewitalizacji wykształciły się nieliczne przestrzenie publiczne.

Na części obszaru została zachowana historyczna struktura przestrzenna o dużej wartości kulturowej w skali lokalnej. W części obszaru znajduje się wiele stref ochrony archeologiczno-konserwatorskiej. W miejscowości Główczyce znajduje się początek istotnej turystycznie drogi do miejscowości Izbica (otulina Parku Narodowego.) Dobre połączenie komunikacyjne z obszarami cennymi przyrodniczo i atrakcyjnymi turystycznie stanowi istotny potencjał. Obszar rewitalizacji posiada infrastrukturę usługową mogąca potencjalnie służyć turystom.

Na obszarze rewitalizacji zlokalizowanych jest sześć mieszkań komunalnych. Są podłączone do sieci elektrycznej, kanalizacyjnej i wodociągowej.

Niewątpliwym atutem obszaru rewitalizacji jest lokalizacja obiektów użyteczności publicznej na jego terenie. Zestawienie instytucji i infrastruktury zaprezentowano na poniższym rysunku.

Dodatkowo Gmina posiada na obszarze rewitalizacji tereny, które można przeznaczyć na cele rekreacyjne i wypoczynkowe.

Rysunek 22. Zasoby infrastrukturalno-organizacyjne obszaru rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne.

Na obszarze rewitalizacji zlokalizowanych jest wiele instytucji i ośrodków administracyjnych. Zlokalizowanie ośrodków kulturalnych, zdrowia i społecznych na obszarze rewitalizacji pozwoli włączyć te instytucje w procesy rewitalizacyjne. Infrastruktura udostępniania przez jednostki organizacyjne samorządu (np. szkoły) stanowi bardzo istotny atut w procesie planowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Ośrodkiem edukacyjnym na obszarze rewitalizacji jest Szkoła Podstawowa im. Władysława Broniewskiego w Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Główczych. Umożliwia ona prowadzenie zajęć dodatkowych i integrację młodzieży szkolnej.

W ramach działalności gminnego ośrodka zdrowia mieszkańcy obszaru rewitalizacji mogą korzystać z następujących usług⁴:

- Poradnia (gabinet) lekarza podstawowej opieki zdrowotnej;
- Pporadnia pediatryczna;
- Poradnia (gabinet) pielęgniarstwa podstawowej opieki zdrowotnej;
- Gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej dla dzieci;
- Gabinet zabiegowy, punkt pobrań;
- Punkt szczepień.

Obszary sołectw: Główczyce, Równo i Klęcino są preferowane do rozwoju na nich funkcji gospodarczych⁵.

Miejscowość Główczyce z uwagi na pełnienie roli głównego ośrodka administracyjnego gminy posiada najszerzej rozwiniętą infrastrukturę. W przeciwieństwie do pozostałych regionów gminy, obszar rewitalizacji jako jedyny posiada potencjał rozwojowy pozwalający mu oddziaływać na okalające go tereny. W perspektywie realizacji procesu rewitalizacji, którego fundamentem jest ograniczanie skali negatywnych zjawisk społecznych, istotnym atutem jest lokalizacja Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na obszarze rewitalizacji. Ośrodek prowadzi działalność opierającą się na przyznawaniu pomocy rzeczowej i finansowej osobom kwalifikującym się do jej udzielenia w myśl przepisów ustawy o pomocy społecznej. Realizuje również działalność opiekuńczą względem osób potrzebujących tego rodzaju wsparcia. Pomaga załatwiać formalności życiowe. Zapewnia ubranie i schronienie osobom tego pozbawionym⁶.

Wydajność opieki społecznej na terenie całej gminy, jak również na obszarze rewitalizacji jest w normie. Zgodnie z raportem Wydziału Polityki Społecznej Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku „Województwo Pomorskie – Ocena Stanu Skuteczności Pomocy Społecznej 2019 r.” jeden pracownik socjalny przypada w Gminie Główczyce na niecałe 1 800 mieszkańców. Docelowa wartość tego wskaźnika wynosi 1 pracownik na 2 000 mieszkańców, także Gmina nie ma potrzeby zwiększać zasobów ludzkich w niniejszym zakresie. Liczba rodzin objętych pracą socjalną w stosunku do liczby pracowników socjalnych w 2019 r. wynosiła 47 (przy referencyjnych 50). Dane te również

4 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Główczyce na lata 2018 - 2022.

5 Program Ochrony Środowiska łącznie z Planem Gospodarki Odpadami dla Gminy Główczyce.

6 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Główczyce na lata 2018 - 2022.

potwierdzają zdolności organizacyjne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zlokalizowanego na obszarze lokalizacji.

Niewątpliwym potencjałem obszaru rewitalizacji jest zlokalizowanie na jego terenie siedzib organizacji pozarządowych (*NGO – Non-governmental organization*), co na pozostałym obszarze gminy jest rzadkością. Bliskość siedzib stowarzyszeń, fundacji, ochotniczych straży pożarnych i klubów sportowych sprzyja procesowi integracji i przyspiesza decyzyjność w ramach podejmowanych inicjatyw. Zestawienie organizacji pozarządowych przedstawia się następująco⁷:

- Gminne Wspieranie Inicjatyw Społecznych, ul. Kościuszki 8, 76-220 Główczyce;
- Główczycki Ośrodek Wspierania Aktywności Lokalnej, ul. 22 Lipca 16, 76-220 Główczyce;
- Stowarzyszenie Pomorski Stołem z siedzibą w Główczych, ul. 22 Lipca 10/16, 76- 220 Główczyce;
- Główczyckie Towarzystwo Sportowe "BŁĘKITNI" w Główczych, ul. Skórzyńska 5, 76-220 Główczyce;
- UKS „Atlas” SP Główczyce, ul. 22 Lipca 16, 76-220 Główczyce;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Główczych, ul. Słupska 17, 76-220 Główczyce.

Potencjał wynikający ze współpracy przedstawicieli władzy samorządowej z organizacjami pozarządowymi należy ocenić bardzo pozytywnie. Włączenie NGO w proces rewitalizacji sprzyjałoby pobudzaniu aktywności obywatelskiej mieszkańców i społeczników.

Zgodnie ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Główczyce (Studium) miejscowości wchodzące w skład obszaru rewitalizacji (przede wszystkim Główczyce) mają największy potencjał rozwoju. Zgodnie z zapisami Studium wybrany obszar posiada potencjał do rozwoju wielofunkcyjnego, w tym stania się głównym ośrodkiem promocji Gminy Główczyce.

⁷ Wykaz organizacji pozarządowych na stronie: Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy Główczyce.

Spis tabel

Tabela 1. Struktura społeczno-demograficzna gminy Główczyce w latach 2016 – 2020.....	7
Tabela 2. Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych w gminie Główczyce w latach 2016 – 2019.....	8
Tabela 3. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności wśród gmin wiejskich powiatu słupeckiego.....	9
Tabela 4. Podstawowe kryteria obszarów wewnątrzgminnych.....	12
Tabela 5. Charakterystyka obszaru A.....	12
Tabela 6. Charakterystyka obszaru B.....	13
Tabela 7. Charakterystyka obszaru C.....	14
Tabela 8. Charakterystyka obszaru D.....	15
Tabela 9. Charakterystyka obszaru E.....	16
Tabela 10. Charakterystyka obszaru F.....	17
Tabela 11. Wskaźniki obligatoryjne do diagnozy.....	20
Tabela 12. Wskaźniki uzupełniające diagnozę.....	21
Tabela 13. Zestawienie obszarów kryzysowych w sferach: społecznej i gospodarczej (wskaźniki obligatoryjne).....	23
Tabela 14. Zestawienie obszarów kryzysowych w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej (wskaźniki fakultatywne).....	24
Tabela 15. Obszary kryzysowe wśród kryteriów społecznych.....	25
Tabela 16. Obszary kryzysowe wśród kryteriów gospodarczych.....	33
Tabela 17. Obszary kryzysowe wśród kryteriów przestrzenno-funkcjonalnych.....	38
Tabela 18. Poziom degradacji wyznaczonych obszarów w podziale na poszczególne sfery.....	42
Tabela 19. Podstawowe informacje o jednostkach pomocniczych wchodzących w skład obszaru C. .	45

Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie gminy Głównyzyce w województwie pomorskim i powiecie słupskim.....	5
Rysunek 2. Otoczenie komunikacyjne gminy Głównyzyce.....	6
Rysunek 3. Podział Gminy Głównyzyce na podobszary – zestawienie.....	11
Rysunek 4. Podział Gminy Głównyzyce na podobszary - mapa.....	11
Rysunek 5. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności.....	26
Rysunek 6. Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym.....	27
Rysunek 7. Liczba przestępstw na 1 tys. ludności.....	28
Rysunek 8. Liczba wystawionych niebieskich kart na 10 tys. ludności.....	29
Rysunek 9. Liczba przyznanych zasiłków z uwagi na niepełnosprawność na 1 tys. ludności.....	30
Rysunek 10. Liczba przyznanych zasiłków z uwagi na alkoholizm lub narkomanię na 1 tys. ludności..	31
Rysunek 11. Liczba przyznanych zasiłków z uwagi na przemoc w rodzinie na 1 tys. ludności.....	32
Rysunek 12. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności.....	34
Rysunek 13. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób.....	35
Rysunek 14. Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych.....	36
Rysunek 15. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób.....	37
Rysunek 16. Liczba obiektów użyteczności publicznej przypadających na 1 ha.....	39
Rysunek 17. Liczba publicznych miejsc rekreacji i odpoczynku na 1 tys. ludności.....	40
Rysunek 18. Liczba publicznych miejsc rekreacji i odpoczynku na 1 tys. ludności.....	41
Rysunek 19. Obszary najmocniej zdegradowane w sferze społecznej.....	42
Rysunek 20. Obszary najmocniej zdegradowane w sferze gospodarczej.....	43
Rysunek 21. Obszary najmocniej zdegradowane w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.....	43
Rysunek 22. Zasoby infrastrukturalno-organizacyjne obszaru rewitalizacji.....	49

